24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

1941
ДЕКАБРЬ
21
ВЫРСАРНИКУН
301(6016) №

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔ
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Колхозсенче транспорт инвентарĕсем çителĕклĕ те юсавлă пулмалла

Пирĕн мухтавлă Хĕрлĕ Çар, Тинĕс-Çар Флочĕ тата сталинла соколсем Германи фашисчĕсене хăватлăн çапа-çапа аркатаççĕ. Юлашки кунсенче Хĕрлĕ Çар тунă чаплă çĕнтерўсем пĕтĕм совет халăхне савăнтараççĕ, татах та тухăçлăнрах, ывăнма пĕлмесĕр ĕçлеме хавхалантараççĕ. Хĕрлĕ Çарăн çĕнтерĕвĕсем—пĕтĕм халăхăн çĕнтерĕвĕсем, мĕншĕн тесен пирĕн ĕççыннисем—ваттисенчен пуçласа çамрăккисем патне çитиччenех—Хĕрлĕ Çара вăй çитнĕ таран мĕн кирлине пурне те парса пулăшаççĕ.

Фашистсен вăрă-хурахла çарĕ Мускав патĕнче поражени тўсни Германин урса кайнă çарĕсене талккĕшпех çĕмĕрсе тăкассин пуçламĕшĕ пулса тăрать. Хĕрлĕ Çарăн мухтавлă боецĕсем тăшмана хирĕç халиччен пулман хăюллăхпа тата геройлăхпа кĕрешеççĕ. Мĕншĕн тесен вĕсем тăван çĕршывшăн, чыслăхшăн, ирĕклĕхпе тивĕçлĕхшăн, телейлĕ те савăнăçлă тата пуян пурнăçшăн кĕрешнине аван пĕлсе тăраççĕ.

Тăшмана çĕмĕрсе тăкман-ха. Вăл урса кайсах пирĕн чаçсене хирĕç тăма, пирĕн пуянлăхсемпе пурлăхсене тытса илме талпăнать. Пирĕн умра татах та пысăкрах задачăсем тăраççĕ. Халĕ тăшмана йăлтах çĕмĕрсе тăкма пĕтĕм вăя пухмалла.

Халăхсен çулпуçĕ Сталин юлташ, мĕнпур ĕçе фронт интересĕсене пăхăнтармалла тата фронта пулăшассине вăйлатсах пымалла, тесе чĕнсе калани çине пирĕн колхозсем тата колхозниксемпе колхозницăсем ĕçпе ответлеççĕ. Вĕсем нимĕç оккупанчĕсене пĕтерсе тăкма мĕн кирлине пурне те парса тăма хатĕр.

Хальхи вăхăтра республикăри колхозсем çитес çулхи çуракине хатĕрленме тытăнчĕç. Колхозсем чи малтан сортлă та паха вăрлăхсем, вырăнти удобренисем хатĕрлеççĕ, ялхуçалăх машинисене юсаççĕ, уйра юр тытса купалантараççĕ, çине тăрса агротехникăна вĕренеççĕ. Колхозниксемпе колхозницăсем тăван çĕршыв валли ытларах тырпул туса пама тăрăшаççĕ.

Çуракине ăнăçлăн ирттересси лашасен вăйне машинăсен вăйĕпе çыхăнтарса ĕçлениинчен нумай килет. Лаша ялхуçалăхĕнче те, халĕ Германи оккупанчĕсене хирĕç пыракан отечественнăй аслă вăрçăра та пысăк вырăн йышăнса тăрать. Çавăнпа ĕнтĕ партипе правительство колхозсенче лашасем ĕрчетес ĕçе яланах пысăккăн хакланă, хаклаççĕ те.

Лашасемпе пĕлсе усă курасси транспорт инвентарĕсем çителĕклĕ те юсавлă пулнинчен нумай килет. Малта пыракан колхозсем кашни лаша валлиех хĕллехи тата çуллахи транспорт инвентарĕсем, лаша кўлмелли хатĕрсем вăхăтра та çителĕклĕ хатĕрлесе хума тăрăшаççĕ. Вĕсем транспорт инвентарĕсемпе лаша кўлмелли хатĕрсене яланах йĕркеллĕ тытса тăраççĕ. Çитмен чухне вĕсем хăйсен вырăнти вăйĕпех çĕнĕрен тăваççĕ. Сĕнтĕр районĕнчи «Родник» колхозра транспорт инвентарĕсене тата лаша кўлмелли хатĕрсене вырăнтах тăваççĕ. Çавăнпа кунта транспорт инвентарĕсем кирек хăçан та çителĕклĕ тата юсавлă. Çакна та палăртмалла: «Родник» колхозра лашасене лайăх пăхаççĕ, выльăх апатне тирпейлĕ тыткалаççĕ, лаша витисем юсавлă. Конюхсем хăйсене çирĕплетсе панă лашасене лайăх пăхса усрассишĕн ăмăртаççĕ.

Куславкка районĕнчи «Правда», Елчĕк районĕнчи «Марс» колхозсенче те транспорт инвентарĕсемпе лаша кўлмелли хатĕрсене яланах йĕркеллĕ тытса тăраççĕ. Кашни хатĕре уйрăм лаша çумне çирĕплетсе панă. Асăннă колхозсенче мĕнпур инвентарьсене колхозниксен вăйĕпех тăваççĕ. Çавăнпа урапасемпе çунасем яланах çителĕклĕ тата юсавлă. Çакăн пек примерсене татах та илсе кăтартма пулать. Малта пыракан колхозсем ялхуçалăхĕн ĕçĕсене хăвăртрах ирттерес ĕçре транспорт инвентарĕсем мĕнле вырăн йышăнса тăнине лайăх ăнланаççĕ.

Транспорт инвентарĕсем тата лаша кўлмелли хатĕрсем çителĕксĕр тытакан, çак ĕç çине çиелтен пăхакан колхозсем те пур-ха пирĕн республикăра. Çавăн пек колхозсем транспорт инвентарĕсем çитменнине пула ялхуçалăх ĕçĕсенче кая юлса пыраççĕ, государство умĕнчи обязательствăсене вăхăтра тултараймаççĕ.

Иртнĕ çулсенче районсенче урапасемпе çунасем, лаша кўлмелли хатĕрсем тăвакан мастерскойсем организациленĕччĕ. Анчах, халĕ вĕсенчен хăшпĕрисем начар ĕçлеççĕ. Вырăнти промышленность транспорт инвентарĕсене çителĕклĕ таранах туса кăларас ĕç çине начар çаврăнса пăхать. Транспорт инвентарĕсене ытлашшипех туса кăларма пысăк майсем пур. Чăваш республики вăрман тĕлĕшпе пуян республика пулса тăрать.

Транспорт инвентарĕсене туса кăларма колхозсенчех мастерскойсем усма пулать. Çавăн пек мастерской валли хакла ларакан оборудованисемех кирлĕ мар. Çав оборудованисене те вырăнти вăйпах тума май пур. Кунта мĕнпурĕ те пуçарулăх кăна кирлĕ

Халĕ туса кăларакан транспорт инвентарĕсем паянхи кун ыйтнине тивĕçтерме пултараймаççĕ. Çавăнпа транспорт инвентарĕсемпе лаша кўлмелли хатĕрсем тăвас ĕçе кашни районрах тата колхозсенче те организацилес пулать. Транспорт инвентарĕсен производстви çине налог хумаççĕ. Çапла вара транспорт инвентарĕсем туса кăларакан производствăна аталантарса пыма пысăк майсем пур.

Нумай колхозсем транспорт инвентарĕсемпе лаша кўлмелли хатĕрсене аякран илсе килсе, çулсеренех пысăк расход тăваççĕ. Колхозра мастерской организацилени, паллах, нумай усă парать. Çакна колхоз руководителĕсен ăнланса илме вăхăт ĕнтĕ. Çĕрĕç оргăнĕсен колхозсене мастерскойсем организацилеме тивĕçлĕ пулăшу памалла, чаплă мастерсен паха опычĕсене сармалла.

Транспорт инвентарĕсен производстви пысăк ĕç. Çак ĕçпе пĕр çĕрĕç оргăнĕсен кăна мар, партипе совет организацисен те интересленмелле. Вĕсен колхозсенче транспорт инвентарĕсен производствине пур майсемпе те аталантарса пыма пулăшмалла. Кашни колхозра урапа-çунасем, лаша кўлмелли хатĕрсем çителĕклĕ те юсавлă пулма тивĕçлĕ. Çак япаласем çитменни ялхуçалăх ĕçĕсене вăхăтра тума ан чăрмантартăр. Транспорт инвентарĕсем çителĕклĕ те юсавлă пулсан кăна эпир лашасемпе татах та тухăçлăнрах ĕçлеме, ялхуçалăхĕн мĕнпур ĕçĕсене хăй вăхăтĕнче туса пыма пултаратпăр.

Çĕнĕ çул ячĕпе парне яраççĕ

Декабрĕн 18-мĕшĕнче Шупашкарти пир-авăр фабрикинчи рабочисемпе работницăсен пухăвĕ пулса иртрĕ. Унта Шупашкарти стахановецсем Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли çĕнĕ çул ячĕпе парне яма чĕнсе каланине сўтсе-яврăмăр. Фабрикăри рабочисемпе работницăсем тата служащисем 200 метр материалтан 35 мăшăр кĕпе-йĕм, тăла, алшăлли çĕлесе яма пулчĕç. Унсăр пуçне, укçа пухса тĕрлĕрен вак-тĕвек япала илсе яма йышăнчĕç. Халĕ работницăсем çĕлес ĕçе хĕрўллĕн тытăнчĕç. Вак-тĕвек япала илме 1.000 тенкĕ укçа пухăннă. Çак кунсенче хамăрăн парнесене боецсем патне ярса паратпăр.

ЛЕБЕДЕВ.

Партин пуçламĕш организаци секретарĕ.

* * *

СĔНТĔРВĂРРИ. Районри ĕççыннисем Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли çĕнĕ çул ячĕпе парнесем яраççĕ.

«Портной» артельре ĕçлекенсем боецсем патне яма 100 сăмса тутри, 12 мăшăр çăм тăла, 20 çĕлĕк, 10 алшăлли, 20 килограмм печени, 5 килограмм конфет хатĕрленĕ.

Горпора ĕçлекенсем те çĕнĕ çул ячĕпе боецсем патне 10 алшăлли, 32 сăмса тутри, 19 катăк супăнь тата конфет, печени пурĕ пĕрле 475 тенкĕлĕх парне ярса параççĕ.

Катка-пичке тăвакан заводри рабочисемпе работницăсем 5 килограмм табак, 10 кĕленче одеколон, 10 сăмса тутри, 8 килограмм сухари, 15 килограмм печени, 5 килограмм конфет яма хатĕрленеççĕ.

Новинскри Сталин ячĕпе тăракан колхоз боецсем валли 2 хур, 6 чăх, 24 килограмм печени чиксе парне янă.

ВКП(б) райкомĕнче ĕçлекенсем те 8 алшăлли, 8 сăмса тутри, 12 килограмм печени, 4 килограмм конфет тата ытти япаласем яма хатĕрленĕ.

Сыхăну уйрăмĕнче ĕçлекенсем 10 килограмм премĕк, 5 килограмм конфет яраççĕ. Сыхăну уйрăмĕн начальникĕ Нагорнюк юлташ 2 бритва, домино, шашка, конвертсем, автомат-ручка панă.

К. РОМАНОВ.

* * *

ВĂРМАР. Колхозсенче, учрежденисенче тата шкулсенче Хĕрлĕ Çар боецĕсем патне парне ярас ĕç анлăн саралса пырать. Вырăнсенче ку ĕçе партипе комсомолăн пуçламĕш организацисем ертсе пыраççĕ. Парне ярас тĕлĕшпе шкулсенчи комсомол организацисем аван ĕçленине палăртмалла

Поселокри вăтам шкулти 4-мĕш класра вĕренекен пионерсем 65 тенкĕ укçа пухнă. Çав укçапа супăнь, пирус, одеколон тата ытти япаласем илсе боецсем патне ярса панă.

Кив-Вăрмарти туллимар вăтам шкулта вĕренекенсем те Хĕрлĕ Çар боецĕсем патне 14 тĕрлĕ япала янă.

Çавăн пекех парне ярас ĕçе Тупахри туллимар вăтам шкулта та аван йĕркеленĕ.

А. АВЕРЬЯНОВА.

ВЛКСМ райкомĕн секретарĕ.

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ. Н-ски авиачасть летчикĕсем фашистла захватчиксене хирĕç вăйлăн çапăçаççĕ. Вĕсенчен тăваттăшĕ—Совет Союзĕн Геройĕсем. **Ÿкерчĕк çинче** (сулахайран сылтăмалла): Совет Союзĕн Геройĕсем—кĕçĕн лейтенант П. Т. Харитонов, капитан В. И. Матвеев, кĕçĕн лейтенант М. П. Жуков тата старшина Н. Я. Тотмин.

В. ФЕДОСЕЕВ фотоўкерчĕкĕ **(ТАСС фотохроники).**

Совет Информаци Бюровĕнчен

Декабрĕн 19-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерў

Декабрĕн 19-мĕшĕнче пирĕн войскăсем противника хирĕç пур фронтсенче те çапăçнă. Хĕвеланăç, Калинин тата Кăнтăр-Хĕвеланăç фрончĕсенчи чылай участоксенче пирĕн войскăсем, противника хирĕç хаяррăн çапăçса, малалла куçса пынă, халăх пурăнакан чылай вырăнсене, вĕсен шутĕнче Руза хулине, Таруса хулине (Серпуховран кăнтăр-хĕвеланăç енче) тата Ханино хулине (Калугăран Кăнтăр-Хĕвелтухăç енче) йышăннă.

Декабрĕн 18-мĕшĕнче нимĕçсенне 5 самолет пĕтерсе тăкнă. Пирĕн 3 самолет пĕтнĕ.

* * *

Декабрĕн 18-мĕшĕнче пирĕн авиаци нимĕçсен 28 танкне, войскăсемпе çар пурлăхĕсем турттаракан 340 автомашинине пĕтерсе тăкнă тата сиенленĕ, 11 орудие прислугипе пĕрлех, боеприпассем тиенĕ 100 лава ытла пĕтерсе тăкнă, чугунçул çинчи 3 состава вут тивертсе янă, тăшман пехотин пĕр полкне тата утлă çарăн 2 взводне вĕлерсе пĕтернĕ тата сапаласа янă

* * *

Городнянский юлташăн чаçĕсем, Кăнтăр-Хĕвеланăç фронтĕнчи участоксенчен пĕринче кĕрешекенскерсем, нимĕçсен 134-мĕш пехотнăй дивизине çĕмĕрсе тăкса пĕтĕмĕшпех пĕтерсе хунă. Пултаруллă маневрсем туса тата вăйлăн пыра-пыра çапса, пирĕн чаçсем нимĕçсене çавăрса илнĕ. Нимĕçсен 134-мĕш пехотнăй дивизийĕн командованийĕн ирĕксĕрех оборонăна куçмалла пулнă. Фашистсем хĕвеланăç еннелле шăтарса тухма хăтланнисем пурте ăнăçсăр пулнă. Нимĕçсен 134-мĕш пехотнăй дивизине пĕтĕмĕшпех пĕтерсе тăкнă. Нимĕçсен 134-мĕш пехотнăй дивизийĕнчи пĕр гитлеровец та çăлăнса тухма пултарайман. Дивизи командирĕ пулнă генерала вĕлернĕ. Тыткăна илнисем пур.

* * *

Хĕвеланăç фронтĕнчи участоксенчен пĕринче кĕрешекен Фоканов юлташăн чаçĕ пĕр кун хушшинчи çапăçусенче халăх пурăнакан 4 пункта нимĕçсенчен ирĕке кăларнă тата противникăн 6 танкне, 3 танкеткине, 5 автомашинине тытса илнĕ.

* * *

Болдин генералăн войскисенчи артиллеристсем тăшмана вăйлăн çĕмĕреççĕ. Рейзвецов лейтенантăн батарейи пĕр çапăçура тăшман пехотин икĕ батальонне, пулеметсен пĕр ротине пысăк çухатусем кўнĕ тата минометсен батарейине пĕтерсе тăкнă. Толоцкий юлташăн батарейи нимĕçсен 6 танкне, 3 автомашинине тата противник артиллерийĕн 2 батарейине пĕтерсе тăкнă. Нимĕçсен батальонне çĕмĕрсе хăваласа янă чухне Мазуров лейтенантăн батарейĕнчи боецсем 8 миномет, 6 пулемет тата танка хирĕç пемелли оруди тытса илнĕ.

* * *

Тула облаçĕнчи партизансен отрячĕсем хăйсен тăван хулисемпе ялĕсене нимĕçсен фашистла захватчикĕсенчен ирĕке кăларма Хĕрлĕ Çар чаçĕсене активлăн пулăшаççĕ. Декабрĕн 10-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Е. юлташ ертсе пыракан 14 партизан Ш. ялĕ патĕнче засада тунă. Çул çинче часах нимĕçсен пысăк обозĕ курăнса кайнă. Партизансем фашистсене 10—15 метра çити çывхарса пыма май панă та малти лавсем çине гранатăсем ывăтма тытăннă. Тăшманăн 20 салтакне ытла пĕтерсе тăкса тата боеприпассем тиенĕ темиçе лава сирпĕнтерсе ярса, партизансем тарса пытаннă. К. ялĕнчен инçех мар вырăнта партизансем юхăнса кайнă дачăна курнă, унта нимĕçсен разведчик-мотоциклисчĕсем чарăнса тăнă пулнă. Çĕрле партизансем çурта сирпĕнтерсе янă, 24 фашиста пĕтерсе тăкнă. Юлашки кунсенче партизан-туляксем хунă минăсем çине пырса кĕрсе, тăшманăн пехота ларса пыракан 25 автомашини арканса кайнă, нимĕçсен боеприпассем тиенĕ 3 грузовикне партизансем тăшманран туртса илнĕ те Хĕрлĕ Çарăн çывăхри чаçĕсене илсе пырса панă.

* * *

Совет войскисен ăнăçăвĕсем нимĕç салтакĕсен речĕсене ытларах та ытларах шанчăксăрлăх кĕртеççĕ. Нимĕçсен 303-мĕш пехотнăй полкĕнчен тыткăна лекнĕ салтак Краузе çапла каласа панă: «Пире Смоленска илнĕ хыççăн кантарма пулчĕç — улталарĕç, Калинина илнĕ хыççăн качтарма пулчĕç—улталарĕç. Декабрĕн 6-мĕш тĕлне пирĕн полкри 1-мĕшпе 2-мĕш ротăсенче 20-шер салтак тăрса юлчĕ. Пĕтĕм батальонра та командирсенчен пĕр лейтенант кăна юлчĕ. Пире оборонăна куçса вырăссен наступленине чарса лартма приказ пачĕç. Артиллерирен персе тăнă хыççăн тата вырăссен атаки хыççăн ротăра 3 çын кăна юлчĕ. Лейтенанта та вĕлерчĕç. Вырăссен пульлисемпе снарячĕсем лекнипе вилесси е тыткăна лекесси — çакăнсăр пуçне нимĕç салтакĕ урăх нимĕн çине те шанма пултараймасть». Ленау салтак хăйĕн тăванĕ Франц Ленау патне çапла çырать: «Вырăссене çĕмĕрсе тăкман кăна мар, пачах урăхла, вĕсем чееррех те вăйлăрах пулса пыраççĕ... Халĕ пире пĕр çакă кăна интереслентерет: хăçан-ха эпир Германие таврăнăпăр». Нимĕçсен 516-мĕш полкĕнчен тыткăна лекнĕ ефрейтор çапла калать: «Юлашки вăхăтра нимĕç салтакĕсен шухăш-кăмăлĕ татах та ытларах начарланчĕ. Час-часах çакăн пек калаçнине илтме пулать: «Миçе нимĕç вилчĕ пулĕ, çакна Гитлер нимĕнпе те тўрре кăлараймасть». Пирĕн пĕррĕмĕш ротăра ку таранччен виçĕ салтак тарчĕç. Мюллер, Косс тата тепĕр салтак тарчĕ».

Декабрĕн 20-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерў

Декабрĕн 20-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле пирĕн чаçсем противника хирĕç пур фронтсенче те çапăçнă.

* * *

Рокоссовский генералăн чаçĕсем пĕр кун хушшинчи çапăçусенче нимĕçсене халăх пурăнакан чылай пунктсенчен хăваласа кăларнă, тăшманăнне 8 танк, 7 оруди, 162 автомашина тата ытти трофейăсем нумай тытса илнĕ. Фронтăн тепĕр участокĕнче пирĕн боецсем çав вăхăт хушшинчех нимĕçсенне 15 танк, 5 оруди, 100 автомашина, пĕр бронемашина, 28 миномет тата ытти трофейăсем тытса илнĕ.

* * *

Ленинград фрончĕн участокĕсенчен пĕринче кĕрешекен пирĕн чаçсем, противника хирĕç виçĕ кун хушши çапăçса, малалла куçса пынă тата П. чугунçул станцине йышăннă. Çав кунсенчи çапăçусенче нимĕçсен салтакĕсемпе офицерĕсем 2.000 çынна çити вилнĕ тата аманнă. Пирĕн подразделенисенчен пĕри пĕр кун хушшинчи çапăçусенче противникăнне 3 оруди, пулеметсемпе автоматсем нумай, 14 автомашина, боеприпассен складне, горючи тултарнă 2 автоцистернăна, чугунçул составне, продовольствипе фураж запасне тытса илнĕ.

* * *

Сакăр красноармеец-разведчик взвод командирĕ Каремендинов ертсе пынипе противникăн тылне кĕрсе кайнă та çул патĕнче засада тунă. Часах нимĕçсен 80 салтакне лартса пыракан 4 автомашина курăнса кайнă. Совет хăюллă воинĕсем, противник çине гранатăсем ывăтса, 20 фашиста ытла пĕтерсе тăкнă. Хире-хирĕç персе тăнă вăхăтра тата темиçе нимĕçе вĕлернĕ хыççăн разведчиксем çапăçуран тухнă та пĕр çухатусăр хăйсен чаçне таврăннă.

* * *

Фашистла ирсĕрсем хăйсем тытса илнĕ совет ялĕсенче хăйсен юнлă ĕçĕсене тума чарăнмаççĕ. Ленинград облаçĕнчи Лядск районĕнчи Вир ялĕнче фашистсем, мĕнпур арçынсене пухса, нимĕн сăлтавсăрах 15 çынна персе пăрахнă тата 5 çынна çакса вĕлернĕ. Çав районрах нимĕçсен ирсĕр салтакĕсем, халăха малтан хăйсен килçурчĕсене хăваласа кĕртсе, Глебово, Горка тата Пелепок ялĕсене çунтарса янă. Çăлăнма хăтланакансене фашистсем винтовкăсенчен тата автоматсенчен пере-пере вĕлернĕ. Поддубье ялĕнче майор Шульц командир пулса ертсе пыракан карательнăй отряд пилĕк колхознике çакса вĕлернĕ. Тосненски районри Ирвина, Лука ялĕнче фашистсем Нестеров, Ильинский, Маклаков, Пичугин граждансене тата 14 çулти ачана Маркова çакса вĕлернĕ. Житовичи ялĕнче нимĕçсем 8 çынна, вĕсенчен 3 хĕрарăма çакса вĕлернĕ. Гитлеровецсем Житовичи ялне йăлтах çунтарса янă. Оредежски районри Тарасино ялĕнче Мария Филипповна Натделова колхозницăна çакса вĕлернĕ тата Н. И. Кривцов колхознике хăйĕн 7 çулти Нина ятлă хĕрĕпе пĕрле персе вĕлернĕ. Тосненски районри Горки ялĕнчи колхозникĕн Абрамов кĕтўçĕн кĕсъинче нимĕç патронĕнчен тунă мундштука тупсан, нимĕçсем Абрамов колхознике çакса вĕлернĕ.

* * *

Новосибирск облаçĕнчи ĕççыннисем çĕршыв оборонине тĕреклетессишĕн çине тăрсах ĕçлеççĕ. Кузбасс горнякĕсем çĕркăмрăкĕ кăлармалли çулталăкри плана срокчен тултарса, планран ирттерсе пиншер тонна çĕркăмрăкĕ параççĕ. «Сталинуголь» трестри 500 шахтер сменăра икшер-виçшер норма тултараççĕ, «Молотовуголь» трестри рабочисем ĕç хыççăн шахтăсенче çĕркăмрăкĕ тиес тĕлĕшпе воскресниксем организацилеççĕ. «Пионер» шахтăри погрузочнăй цех,—унта хăйсен фронта кайнă упăшкисем вырăнне йышăннă хĕрарăмсем нумай ĕçлеççĕ,—тиемелли плана 120 — 170 процент тултарать. Облаçри колхозниксем Сталин юлташ, фронтпа çĕршыв валли тырпул, аш-какай, промышленность валли чĕртавар ытларах та ытларах памалла, тесе лартнă задачăна çине тăрсах пурнăçа кĕртсе пыраççĕ. Барзасски, Тегульдетски тата Кемеровски районсенчи колхозсем государство умĕнчи хăйсен тĕштырă обязательствисене срокчен тултарнă. Барзасски районри колхозсем кунсăр пуçне государствăна 42 пин пăт тырпул сутнă. Ордынски районри Сталин ячĕпе тăракан колхоз СССР оборонин фондне 1.200 пăт тырă панă. Ихтовски районри колхозниксем хăйсен хуçалăхĕнче Хĕрлĕ Çар валли 404 сурăх, 51 сысна, 16 пăру самăртма хушнă. Новосибирск облаçĕнчи ĕççыннисем оборона фондне 31 миллион тенкĕ укçа тата государство заемĕсен облигацийĕсене 55 миллион тенкĕлĕх панă.

ЮЛАШКИ СЕХЕТРЕ

Пирĕн Хĕвеланăç фронтĕнчи войскăсем декабрĕн 11-мĕшпе 17-мĕш хушшинче тытса илнĕ трофейăсем

Совет Информаци Бюровĕн декабрĕн 13-мĕшĕнчи пĕлтерĕвĕнче пирĕн Хĕвеланăç фронтĕнчи войскăсем ноябрĕн 16-мĕшпе декабрĕн 10-мĕш хушшинче тытса илнĕ трофейăсем çинчен пĕлтернĕччĕ. Çак сводкăра пирĕн Хĕвеланăç фронтĕнчи войскăсем декабрĕн 11-мĕшпе 17-мĕш хушшинче тытса илнĕ трофейăсем çинчен пĕлтеретпĕр. Çак вăхăт хушшинче противникран çакăн пек трофейăсем тытса илнĕ: самолетсем—8, танксем—319, бронемашинăсем—48, орудисем—484, минометсем—231, пулеметсем—659, автоматсем—1.093, автомашинăсем—3.729, мотоциклсем—440.

Декабрĕн 11-мĕшпе 17-мĕш хушшинче Хĕвеланăç фронтĕнче нимĕçсен салтакĕсемпе офицерĕсене пĕтĕмпе 22 пин çынна çити вĕлерсе пĕтернĕ.

СОВИНФОРМБЮРО.

Британи империн королĕ Георг VI патне М. И. Калинин юлташ янă салам

Англи королĕ Георг VI çуралнă кунна хисеплесе СССР Верховный Совет Президиумĕн Председателĕ Михаил Иванович Калинин хăйĕн ячĕпе ун патне çакăн пек саламлă телеграмма янă:

«Сире хăвăр çуралнă кун ячĕпе саламлатăп тата Британи империнчи халăхсемшĕн хальхи вăхăтра килсе тухнă йывăрлăхсен тапхăрĕнче Сирĕн Величествăна сывлăхпа вăй-хал сунатăп. Пирĕн союзлă государствăсемпе вĕсен хĕçпăшаллă вăйĕсем, пирĕнпе пĕр тўрĕ ĕçшĕнех çапăçакан ирĕклĕхе юратакан ытти халăхсемпе таччăн çыхăнса ĕçлесе, цивилизациллĕ этемлĕхĕн тăшманне—Гитлер бандине пĕтĕмпех çĕнтерессе шанатăп»,—тенĕ телеграммăра.

СССР Верховный Совет Президиумĕн Председателĕ Калинин юлташ саламласа янă телеграмма çине Великобритани королĕ Георг VI çапла телеграммăпа ответ панă:

«Эпĕ çуралнă кун ячĕпе ман патăма мана хисеплесе саламланăшăн тата ырлăх суннăшăн Сире, господин президент, питĕ хĕрўллĕн тав тăватăп. Пирĕнпе таччăн çыхăнса, пирĕнпе пĕр тивĕçлĕ ĕçшĕнех кĕрешекен ирĕклĕхе юратакан мĕнпур çĕршывсен пĕрлештернĕ вăйĕсем гитлерла Германие çĕнтерсе тăкассине, сирĕн пекех, шанса тăратăп. Захватчиксен варварствине хирĕç совет халăхĕ паттăррăн кĕрешнине манăн империри халăхсем хавхаланса сăнаса пыраççĕ. Сире, господин президент, Сирĕн урлă советăн паттăр та çине тăрса кĕрешекен войскисене вĕсем тунă, халĕ те туса пыракан питĕ паллă, историе кĕме тивĕçлĕ çĕнтерўсем ячĕпе пĕтĕм чĕререн саламланипе хамăн халăхăн шухăш-кăмăлне каласа паратăп, тесе шухăшлатăп». (ТАСС).

„Комсомол Чувашии" бронепоезда тума укçа-тенкĕ пухаççĕ

КОМСОМОЛЬСКОЕ. «Комсомол Чувашии» бронепоезда тума укçа-тенкĕ пухасси районра сарăлнăçемĕн саралса пырать. Паянхи куна районĕпе 11.069 тенкĕ укçа пухнă. Сталин ячĕпе тăракан колхозра 1.350 тенкĕ пуçтарнă. Колхоз председателĕ К. Трофимов юлташ 100 тенкĕ, туллимар вăтам шкул директорĕ Н. Михайлов юлташ 100 тенкĕ, черепица завочĕн директорĕ С. Краснов юлташ 100 тенкĕ укçа панă. Нĕркечри Шмидт ячĕпе тăракан колхозри колхозниксем 1.720 тенкĕ укçа пухнă. Ферма заведующийĕ Коновалов 100 тенкĕ, 61 çулти колхозник Беляев 50 тенкĕ, Михайлов 100 тенкĕ, Краснов 50 тенкĕ панă. МТС-ри работниксен коллективĕ 2.800 тенкĕ укçа пама пулнă. Капитонов, Асенков бригадирсем 100-шер тенкĕ панă. 60 çулхи слесарь Левин 50 тенкĕ, Г. Чернов 30 тенкĕ укçа панă.

В. ВИКТОРОВ.

* * *

КАНАШ. Районри ĕççыннисем хушшинче «Комсомол Чувашии» бронепоезда тума укçа-тенкĕ пухас ĕç кулленех сарăлса пырать. Туллимар даннăйсем тăрăх, декабрĕн 16-мĕш тĕлне районĕпе пурĕ 36.896 тенкĕ пухнă. Вăл шутран вагонсем юсакан заводри рабочисен коллективĕ 6.811 тенкĕ, инвалидсен «Красный воин» артелĕнчи рабочисемпе служащисем 4.389 тенкĕ, хулари 2-мĕш номерлĕ вăтам шкулти вĕренекенсемпе учительсем 1.344 тенкĕ, 7-мĕш номерлĕ столовăйра ĕçлекенсем 537 тенкĕ пухса панă.

«Комсомол Чувашии» бронепоезда тума укçа-тенкĕ пухас ĕçе Чăвашторгăн Канашри отделенинче ĕçлекенсем те активлăн хутшăнаççĕ. Отделени директорĕ Безруков, бухгалтер Девяткин, экспедитор Зиновьев, магазин заведующийĕ Данилова юлташсем 50-шар тенкĕ хывнă.

Т. ИВАНОВ.

ОТЕЧЕСТВЕННĂЙ АСЛĂ ВĂРÇĂН ФРОНЧĔСЕНЧЕ

Герой хулинчен янă çыру

БАКУ, декабрĕн 18-мĕш. (ТАСС). Нумаях пулмасть СССР Верховный Совет Президиумĕн Указĕ тăрăх Истрафуил Магорилович Мамедова Совет Союз Геройĕн званине панăччĕ. Çак хыпара Геройăн тăван çĕршывĕнче—Кировобад хулинче питĕ пысăк савăнăçпа кĕтсе илнĕ. Геройăн çемьи пурăнакан çурт патĕнче нумай çынлă митинг пулса иртнĕ. Митинга железнодорожниксем, текстильщиксем тата хулари ытти çынсем те пухăннă. Унта геройăн пиччĕшĕсемпе аппăшĕ те пулнă. Митингра фронтăн Политуправленийĕ Мамедов çемьине ырă сунса янă телеграммăна вуласа панă. Геройăн пиччĕшĕ Илаят митингри çынсене çапла ĕнентерсе каланă: пирĕн Истрафуил шăллăм отечественнăй вăрçă фрончĕсенче мĕнле çапăçать, эпĕ те тата манăн пиччесемпе аппа та ĕç фронтĕнче çавăн пекех активлăн ĕçлĕпĕр, тенĕ. Истрафуил Мамедов патне унăн землякĕсем саламлă çыру янă. Унта вĕсем çапла çырнă:

«Пысăк награда панă ятпа сана, пирĕн хаклă земляк, салам яратпăр. Санăн геройла ĕçӳ пире, эсĕ нумай çул хушши пурăннă Кировобад хулинчи ĕççыннисене, паттăрла çĕнĕ ĕçсем тума хавхалантарать. Эпир сана Хĕрлĕ Çара пулăшассине икĕ хут ӳстерме сăмах паратпăр. Эпир шанса тăратпăр: эсĕ, Мамедов юлташ, азербайджан халăхĕн мухтавлă ывăлĕ, Совет Союз Геройĕн чаплă званине хисеплĕн тытăн. Эпир шанатпăр: санăн тĕл пырса лекекен пульăсем фашистла бандитсене тата вуншарĕпе вĕлерсе пĕтерĕç. Тискер хайăкла фашизма хирĕç пыракан кĕрешӳре çĕнĕрен геройла ĕçсем тума сана ырă сунатпăр!»

Нимĕç оккупанчĕсене татах та хаяррăнрах пĕтерсе пырăп

Пирĕн тăван çĕршыв тата аслă Сталин мана, Хĕрлĕ Çар воинне, Совет Союз Геройĕн чаплă званине пачĕç. Халь хĕрӳллĕн тавтунине каласа памашкăн манăн сăмах та çитеймест.

Тăван çĕршыв умĕнче тупа тăватăп: эпĕ тăшмана хирĕç юлашки сывлăш тухиччен, юлашки юн тумламĕ юлмиччен çапăçăп. Юратнă Нарком тата çулпуç Сталин умĕнче тупа тăватăп: фашистла çĕлен-калтасене татах та хытăрах пĕтерсе пырăп, хамăрăн тăван çĕре нимĕç оккупанчĕсенчен тасатиччен гитлеровецсене çапа-çапа аркатса пырăп.

Совет Союзĕн Геройĕ
Истрафуил МАМЕДОВ.
Çурçĕр-Хĕвеланăç фрончĕ.
(«Правда» декабрĕн 19-мĕш).

Фашистла войскăсен пысăк çухатăвĕсем

КĂНТĂР-ХĔВЕЛАНĂÇ ФРОНЧĔ, декабрĕн 16-мĕш. **(ТАСС спецвоенкорĕ).** Елецпа Ливны тата Ефремово участокĕсенче пирĕн чаçсем тăшмана хыçранах хăваласа пыраççĕ. Хĕрлĕ Çар чаçĕсем ĕнерхи кун халăх пурăнакан 41 пункта нимĕç захватчикĕсенчен ирĕке кăларнă.

Городянский генерал-майорăн чаçĕсем хăвăрттăн малалла кайса пыраççĕ. Пĕр кун хушшинче вĕсем нимĕçсене халăх пурăнакан 70 пунктран хăваласа кăларнă. Питех те нумай трофейăсем тытса илнĕ, вăл шутра: 25 оруди, 17 миномет, 5 ручной пулемет, 105 автомашина тата 16 мотоцикл. Кунсăр пуçне, фронтăн çак участокĕнче пирĕн авиаци нимĕçсенне 84 автомашина, 18 лав тата 300 салтака яхăн пĕтерсе тăкнă.

Н-ски дивизин гвардеецĕсем противника хирĕç хастаррăн та вăйлăн çапăçаççĕ. Хăватлăн пырса çапса, вĕсем ĕнер нимĕçсене Г. ялĕнчен хăваласа кăларнă. Тăшман хăйĕн хĕçпăшалĕсене пăрахса хăварсах тарать. Пирĕннисем тытса илнĕ трофейăсен шутĕнче—25 оруди, 6 зенитнăй пулемет, 55 автомашина тата ытти тĕрлĕ çар хатĕрĕсем.

Пирĕн ытти чаçсем йышăнса тăракан участоксенче нимĕçсем контратака тума хăтланаççĕ, анчах пирĕн боецсем хăйсем йышăннă рубежсене çирĕппĕн тытса тăраççĕ. Çапăçусем хаяррăн пыраççĕ. Пилĕк кун хушшинче нимĕçсен салтакĕсемпе офицерĕсене 1.500 çынна çити вĕлерсе пĕтернĕ. Противникăнне 5 танк, 2 бронемашина, 3 оруди, 22 миномет, 50 пулемет, 19 автомашина тытса илнĕ.

Пирĕн боецсем, нимĕçсем çине çĕрле кĕтмен çĕртен пыра-пыра тапăнса, вĕсене пысăк сиен кӳреççĕ. Рощупкин юлташ комиссар пулса тăракан чаçĕн малти отрячĕ нимĕçсем вырнаçнă Т. ялĕ çине çĕрле пырса тапăннă. Темиçе минута хушшинче пирĕн боецсем 240 гитлеровеца вĕлерсе пĕтернĕ. Я. ялĕнче пирĕн разведчиксен групли çĕрле 30 нимĕçе пĕтерсе тăкнă.

Пирĕн войскăсем пыра-пыра çапнипе каялла чакакан нимĕçсем мирлĕ совет халăхне тискеррĕн мăшкăлласа асаплантараççĕ. Вĕсем хăйсен çулĕ çинче хуласемпе ялсене çунтарса яраççĕ, ишĕлтереççĕ. Баевка ялĕнче нимĕçсем ялти мĕнпур халăха шкула хăваласа пухнă та ăна взрыв туса сирпĕнтересшĕн пулнă. Çакăнта çитсе ĕлкĕрнĕ пирĕн чаçсем фашистла ирсĕрсене çав тискер ĕçе тума чăрмантарнă.

У. ЖУКОВИН.
(«Правда» декабрĕн 17-мĕш).

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ. (Çурçĕр-Хĕвеланăç енĕ). **Укерчĕк çинче:** Н-ски часть боецĕсем П. ял патĕнче противник çине переççĕ. Сывăхрисем: И. В. Шелгуновпа И. М. Ермолаев пулеметчиксем.
А. ГРИБОВСКИЙ фотоӳкерчĕкĕ (ТАСС фотохроники).

Пирĕн Мускав

Икĕ уйăх каярах Мускава октябрь уйăхĕнчи тĕксĕм кун хупăрласа тăратчĕ. Тăшман Мускав таврашĕнчи уйхир тăрăх малалла пыратчĕ, вара Мускав—вырăс çĕршывĕн анлă тӳремлĕхĕнчи мирлĕ хула—фронт хули пулса тăчĕ. Мускав хăйĕн паттăр оборонин послужной спискине икĕ уйăх ытларах ĕнтĕ çырса пырать. Хăçан та пулин эпир Мускав таврашне Мускава 1941 çулти ноябрь—декабрь уйăхĕсенче хӳтĕлессипе çыхăнса тăнă çынсен ĕçĕсене хисеплесе лартнă памятниксене кайса курăпăр. Вăрçă туса хăварнă авалхи сурансене ӳт илсе лартĕ; танксене чармалли шăтăк-лакăмсем тăпрапа тулса ларĕç. Халь çунтарса янă, касса пĕтернĕ йывăçсем вырăнне хунавран çамрăк вăрмансем çитĕнсе ларĕç, вара Мускавпа пĕрле Мускав сывăхĕнчи вăрçă кунĕсене пурăнса ирттернĕ кашни çын, ĕлĕкхине аса илнĕ май, çак аслă хула оборонинче вăл хăй те хутшăнса кĕрешни çинчен мухтансах каласа пама пултарĕ.

Пĕтĕм Европăна тенĕ пек хăйĕн ури айне чикнĕ тăшман, персе амантнă кашкăр пекех, Мускав таврашĕнчи уйхирпе çулсем тăрăх икĕ уйăх хушши ытларах ĕнтĕ чупса çӳрет. Мускав çывăх—анчах вăл çук, вăл куçа курăнакан ултавлă ӳкерчĕк çеç. Нимĕç салтакĕсене Мускав тӳшекĕсем çинче тутлă та ăшă ыйхă пама вуншар хут ĕнтĕ тупа тусах сăмах панă. Çак хулана çĕнтерсе илсен вĕсене канăç пама, килĕсене салатса яма сăмах панă. Мускава хăрушлăх çавăрса илчĕ. Çапăçу хирĕсем халĕ те Мускавран инçех мар-ха,—анчах ку çапах та ĕнтĕ пĕр уйăх каярахри Мускав мар. Пĕр уйăхран та кĕскерех вăхăт хушшинчех хула крепость пулса тăчĕ, ун таврашĕнче персе çĕмĕрнипе тӳнсе, йăваланса кайнă танксемпе тупăсем выртаççĕ; Мускав таврашĕнчи вăрмансенче пурăнакан хура çăхансем персе вĕлернĕ тата шăнса вилнĕ нимĕç салтакĕсен пиншер виллисем тĕлĕнче чуна çӳçентермелле кранклатса вĕççе çӳреççĕ.

Тăшман Мускав çывăхĕнчех пулнă кунсенче, Гитлер Кремлĕн кивĕ стенисене бинокль витĕр куратăп тесе пĕтĕм тĕнче илтмелле мухтанчăкла кăшкăрнă вăхăтра, Мускав халăхĕ Мускав таврашĕнчи уйхирте тăшмана валли виллăтăкĕ чавма хула тулашне тухса кайрĕ, тăшман ĕнтĕ çак шăтăка кĕрсе ӳкрĕ. Антив, çаксене укреплениссем е танксене чармалли лакăмсем тетчĕрех, анчах шăпах çакăнта ĕнтĕ, Мускав çывăхĕнче, пиншер нимĕç салтакĕсем хăйсен чапсăр та тĕксĕм вилĕмне тупрĕç.

Вăрçă çуртсен алăкĕ умне çитнĕн туйăнакан кунсем те пулса иртрĕç. Урамсемпе переулоксенче баррикадăсемпе чăрмавсем тăва-тăва лартрĕç, анчах çĕнтерӳ пирĕнте пулас шанчăка Мускав пĕр самантлăха та çухатмарĕ. Çак хăрушă кунсенче кашниех хăй мĕне шанса тăнине аса илет, çак шанчăк умĕнче шиклĕх яланах каялла чакса пырать. Мускава памаççĕ—çакна Мускав урамĕсем тăрăх чупса çӳрекен ачасем те пĕлсе тăчĕç. Мускава памаççĕ—çакна Мускав пролетариачĕн аслă традицийĕсене сыхласа усракан рабочисем, заводсенче паттăррăн ĕçлекен рабочисем те пĕлсе тăчĕç. Мускава памаççĕ—çакна тĕрлĕ апат-çимĕç илме Мускав магазинĕсемпе районĕсене сумкăсемпе çӳрекен хĕрарăмсем те пĕлсе тăчĕç. Çак шанчăклă сăмахсене ĕненсе, икĕ уйăх ытла ĕнтĕ Мускав вăрçăн аслă искусствине вĕренсе пырать.

Хулана хупăрласа тăракан хĕллехи кун кĕске, сивĕ те юрлă. Акă часах, кун таврăннă хыççăн, Мускав кунĕсем вăрăмланма пуçлаççĕ. Ку ĕнтĕ хĕллĕн чи йывăр кунĕсем иртнине, малашне ĕçлеме тата тăшмана аркатма кун çути вăрăмрах пулнине пĕлтерет.

Икĕ уйăх хушши ытларах Мускав хăйĕн питех те йывăр самантне пурăнса ирттерчĕ. Ун чухне вăл хирĕç тăма хатĕрленме кăна тытăннăччĕ-ха. Унтанпа унăн кунĕсем тăтăшах ӳссе пыраççĕ, паян эпир вăл çитĕнсе çитнине, вăй питти пулнине куратпăр.

Хăçан та пулин çак хулан йывăр та чаплă кунĕсем çинчен кĕнеке çырĕç. Çак хула хăй кĕрешме хатĕр тăнипе пиншер нимĕç салтакĕсене лутăркаса тăкма, авăртса юнлă çăнăх тума пулăшрĕ, çакă ĕнтĕ нимĕç салтакĕсен шухăш-кăмăлĕнче шанчăк мар, хирĕçӳ пуçласа ячĕ. Ку ĕнтĕ текех нимĕçсен ĕлĕкхи çарĕ мар. Тăшманпа пулса иртнĕ паянхи тытăçура Мускав çĕнтерчĕ. Тăшман çул çинче хăйĕн салтакĕсене çухатса, хĕçпăшалне, танкĕсене пăрахсах хĕвеланăç еннелле чакать, тепĕр чухне тармаллипех тарать. Ку ĕнтĕ — çĕнтерӳ. Анчах та Мускав тăшман чейине, вăл халĕ те питĕ вăйлине пĕлет. Çавăнпа та Мускав хăйĕн ĕçĕсене çирĕп туса пырать. Унăн завочĕсемпе фабрикисенчи цехĕсенче Мускав рабочийĕсем хăйсен ĕçне вăйлатма, ăнăçу вĕсен вăйне вуншар хут ӳстернипе, вĕсем хăйсен рабочисен алли мĕн пама пултарнине пурне те фронта пама тупа туса сăмах пачĕç. Паянхи Мускав—вăрçă хули. Вăрçăра çĕнтерӳ тума мĕн кирлине халĕ вăл питĕ лайăх пĕлет. Тимĕр, хурçă тата бетон артиллери ĕçне хирĕç тăрать; çынсен хурçă пек çирĕп кăмăлĕпе вĕсем хăйсен вăйне шанса тăни—пурăнăçа пĕтерес тĕлĕшпе ăсталаннă тăшман хĕснине хирĕç тăрать.

Аслă çапăçăвăн чи малти линийĕнче Мускав тытăнса тăчĕ. Пирĕнтен кашниех хăйĕн пурнăçне тĕрĕслесе тухнă кунсем те пулчĕç, мĕншĕн тесен çак кунсем Мускавăн кунçулне татса памалли кунсем пулчĕç. Халь ĕнтĕ пирĕнтен кашниех хăйĕн пурнăçне тĕрĕслесе тухнă май, хăйне хăй çапла каламалли вăхăт çитрĕ: «Пурнăç çăмăллантăр—анчах ку пуçламăшĕ кăна-ха». Кĕрешӳ кунĕсем малалла. Тăшмана амантнă çеç, анчах аманнă тискер кайăк татах та хăрушăрах. Тăшманăн вăйĕ пĕтесси патне çитнĕ тесе, пĕр кун та канса ирттермелле мар, çăмăл шухăшлă пĕр шанчăка та çиеле тухма памалла мар. Тăшман малалла татах та кĕрешет-ха, çак кĕрешӳ питĕ йывăр пулĕ.

Мускав завочĕсен трубисенчен тĕтĕм тухать, ку ĕнтĕ Мускавран фронт хăйне мĕн кирлине пурне те илессине пĕлтерет. Мускав урамĕсенче халăх та, тĕрлĕ йышши транспорт та кĕшĕлтетсе кăна çӳрет, ку ĕнтĕ Мускав хăйĕн вăйне нихăçанхинчен ытларах шанса тăнине пĕлтерет.

Нимĕçсем хăйсен мухтанчăклăхĕпе тĕнчене хупласа лартма тăрăшса, чи пĕчĕк çĕнтерӳсемшĕн те чăн-чăн уявсемех тăваççĕ. Эпир нимĕçсем пек мар, çĕнтерӳшĕн уявсем тумастпăр. Эпир хамăрăн ĕçри хавхаланăва çеç вуншар хут ӳстеретпĕр. Пирĕн уяв малашне пулĕ, эпир ку уява питĕ чаплăн уявлăпăр.

Вĕсем — нимĕç салтакĕсем—ӳкерчĕксемпе табак коробкисем çинче Мускавăн Кремльне курнă. Вĕсем Мускаври тутлă çăкăр-тăвар çинчен вуланă. Вĕсем ăшă тата тутлă апат илме ĕмĕтленнĕ, анчах вĕсем артиллери снарячĕсем мĕнпур Мускав таврашĕнче шутсăр нумай чавса тухнăшăн тăпрари воронкăсем тата вил шăтăкĕсем тупрĕç.

Пирĕн авалхи Мускав çапăçма вĕренсе çитрĕ, халĕ ĕнтĕ тăшман каялла, çак хуларан аяккарах чакса пырас вăхăт çитрĕ. Нумаях та вăхăт иртмĕ, çак хулан ячĕ те тăшманăн сехрине хăпартакан сăмах пулса тăрĕ.

Мускав—вырăс чăплăхĕн хули—хăй Кремлĕн башнисен шĕвĕр тăррисене çӳлелле кăнтарса çав-çавах тăрать. Çак хулана нимĕçсем, Брюсселе, Парижа çатса янă пекех, пĕр çул каярах Лондона çатса яма ĕмĕтленнĕ пекех, темиçе кун хушшинче çатса яма шутларĕç. Анчах пур хула та шăл çеммиех мар иккен, Инçетри сивĕ Хĕвелтухăçĕнче, сунарçăсем лартса тухнă хĕрлĕ тутăрсен тыткăнне лекнĕ кашкăр пек, пĕр енчен тепĕр еннелле чупкаласа çӳресе, нимĕçсем хăйсемшĕн чи паллă та хăрушă трагедисенчен пĕрине пурăнса ирттерĕç.

Çак ĕç çине Мускав хăйĕн аллине хучĕ. Сире, хăвăрăн усал ĕçӳсемшĕн тавăракании пулман пирки сĕмсĕрленсе кайнă нимĕç воинĕсене,—хăвăр арканнин тата пĕтнин çак трагедине сирĕншĕн татах та аса килмеллерех, татах та хăрушăрах туса пама Мускав тупа тăвать!

В. ЛИДИН.
(«Известия», декабрĕн 19-мĕш).

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ (Çурçĕр-Хĕвеланăç енĕ). Совет летчикĕсемпе Англи летчикĕсем пĕр-пĕринпе пĕрлешсе гитлерçă захватчиксене вăйлăн пыра-пыра çапаççĕ. **Укерчĕк çинче:** капитан г-н Виктор Каттом тата капитан В. Андрушин юлташ командăнăй пунктра.

ТАСС фотохроники.

Тăшман пысăк çухатусем тӳсет

КĂНТĂР ФРОНЧĔ, декабрĕн 17-мĕш. **(ТАСС спецкорĕ).** Хĕвеланăçнелле чакакан тăшман çарĕн чаçĕсене хирĕç вăйлă çапăçусем пыраççĕ. Тăшман çулсем çине минăсем хурса хăварать тата вырăнти халăха хăйпе пĕрле илсе каять.

П. пунктĕнче нимĕçсем, каçхи тĕттĕмпе шытанса, бронепоездран персе пынипе пирĕн чаçсене атакăлама пăхрĕç. Анчах та вĕсен атакине пирĕн артиллери вучĕ каялла сирсе ячĕ.

Шарыгин полковникăн подразделенийĕсенчен пĕри И. станцине тытса илчĕ. Ку станци стратеги тĕлĕшĕпе пысăк вырăн йышăнса тăрать. Çавăнпа та тăшман, ăна парасшăн мар пулса, вăйлăн хирĕç тăчĕ. Анчах, темĕн пек тăрăшсан та, станцине тытса тăраймарĕ. Нимĕç автоматчикĕсен ушкăнĕ Л. пункчĕн кăнтăр хĕррине пырса кĕме хăтланчĕ, çав ушкăна Василенко командирĕн подразделенийĕсем ăнăçлăн пĕтерсе тăкрĕç.

Декабрĕн 15-мĕшĕнче каçхине пирĕн разведчиксем, П. ялне кĕрсе кайса, пĕр оруди тата тепĕр бронемашина тытса илчĕç.

Фронтăн пĕр участокĕнче декабрĕн 7-мĕшĕнчен пуçласа 13-мĕшне çитиччен, малтанлăха шутласа кăларнă тăрăх, пирĕн чаçсем 53 пулемет, 11 миномет тата 15 оруди тытса илнĕ. Ку вырăнта тăшманăн 3200 çынна яхăн пĕтнĕ.

Пирĕн сывлăшри çар вăйĕсем тăшманăн чĕрĕ вăйне те, материальнăй чаçĕсене те ăнăçлăн пĕтерсе пыраççĕ. Юлашки вунă кун хушшинче пирĕн летчиксем тăшмана хирĕç çапăçса 2.656 вĕçев туса ирттернĕ. Çав вăхăтра вĕсем тăшманăнне сывлăшран 36 самолет персе антарнă, çĕр çинче 27 машинăна çĕмĕрсе тăкнă,—пурĕ 63 самолета пĕтернĕ. Кунсăр пуçне тата 67 танк, 1.876 грузовой автомашина, 5 автобус, 100 мотоцикл, 56 зенитнăй оруди, 62 зенитнăй пулемет, 61 оруди, орудисен 96 расчетне, 17 цистерна бензин, прожекторсен 3 установкине, 78 лав тата çавăн чухлех лаша пĕтерсе тăкнă, тăшманăн салтакĕсемпе офицерĕсене 7.070 çынна вĕлерсе пĕтернĕ. Пирĕн летчик-геройсем тăвакан чаплă ĕçсем çинчен кашни кунах çĕнĕрен çĕнĕ хыпарсем килсе тăраççĕ. Хăйне панă задание пурнăçа кĕртсе таврăнакан Давыдков летчик çине, Чалтыр районĕ тĕлне çитсен, сасартăк нимĕçсен çичĕ самолечĕ тапăннă. Вăйлă тăшмана хирĕç çапăçнă хушăра Давыдков самолетне çулăм хыпса илнĕ. Самолетри штурманпа стрелок-радист иккĕш те аманнă. Çакна пăхмасăрах, летчик-герой хăйĕн çунакан самолетне хамăр çĕр çине меллĕн антарса лартнă та, хăй пуçне шеллемесĕр, çунакан машинăри юлташĕсене çăлса кăларнă.

В. СОБОЛЕВ.

Калинин хулинче çĕнĕрен совет влаçĕ пулса тăчĕ

КАЛИНИН ХУЛИ, декабрĕн 17-мĕш. Вырăссен аслă юханшыв хĕрринче ларакан çак авалхи хула халь каллех пирĕн хула пулса тăчĕ. Калинин хулинче çĕнĕрен совет влаçĕ пулса тăчĕ. Кунта мĕн пурри пурте вăрçă пынине кăтартса тăрать-ха: калама çук вăйлăн ишĕлсе аннă çурт-йĕрсем те, çунса пĕтмен пушарсен çуттисем те, шоссесемпе çулсен айккисенче сапаланса выртакан нимĕç танкĕсем, грузовикĕсем, тупăсем те, халь пирĕн самолет анса ларма хатĕрленекен аэродром çинчи лапчăнса выртнă самолечĕсем те. Кунта пурте фронт питĕ çывăххине, тăшман кунтан тин кăна тухса кайнине астутарса тăраççĕ-ха. Анчах та кам халь Калинин хулине пырать, вăл çак юлашки икĕ кун хушшинче Калининра мĕнпурĕ тĕпренех улшăнса ларнине хăйĕн куçĕпех курать.

Ку хулара икĕ уйăх хушши хăрушă çĕр тăнă. Пĕр çуртра та пĕр пăсăлман алăк та юлман. Магазин пулнă-и вăл, çурт-и е аптека-и, парикмахерски-и е ача çуратмалли çурт-и, фабрика склачĕ-и е пурăнакан хваттер-и,—пурне те йĕркерен çаратса тухнă. Çурт патне грузовиксен колонни пырса тăнă, гангстерсен банди пынă, бандăн пуçлăхĕ пулнă. Пуçлăхĕ хушса тăнă, лешсем мĕн пуррине пурне те, тенкелсемпе ытти вак-тĕвексем таранах илсе тухса грузовиксем çине тиенĕ. Грузовиксем туртăнса кайнă. Тепĕр çурт патĕнче унгрузовиксен тепĕр колонни тăнă. Унта та пĕрремĕш çурт патĕнчи пекех тунă. Икĕ уйăх хушши çапла пулса тăнă. Кунта чăннипех тĕттĕм çĕр тăнă. Çынсене кăнтăрла иртсен тăватă сехетрен пуçласа ирхине сакăр сехетчен урама тухма юраман. Мĕн-мĕн тума кăна юраман-ши унта! Йышлăн çыпăçтарса хунă плакатсем пĕр-пĕринпе курса калаçнă чухне «юлташ» сăмаха калама юраманни çинчен пĕлтерсе тăнă. Çынсене апат çиме юраман, мĕншĕн тесессĕн хулара пĕр лавка та, пĕр столовăй та, пĕр пекарня та пулман. Вĕсене урама ăшă тумланса тухма юраман, мĕншĕн тесессĕн кашни тĕл пулакан нимĕç, пушшех те вăл офицер пулсассăн, вĕсене чарса вĕсенчен кĕрĕкĕсене, çĕлĕкĕсене, çăматтисене, перчаткисене туртса илме пултарнă. Урамра çеç мар çакăн пек тунă.

«Вĕсем çапла пĕр каçхине пирĕн пата пырса кĕчĕç,—тесе каласа парать Елена Бойкова,—пырса кĕчĕç те ман уран çăматта хывса илчĕç. Эпĕ хирĕç калама тытăнтăм та, вĕсем манăн ывăлăн аттине тата упăшкан аттине ярса илчĕç, унтан краççин тултарнă савăта илчĕç те пӳлĕме краççин сапрĕç. «Мы зажигаем вас!» тесе кăшкăрса ячĕç».

Нимĕçсем Струнников рабочие салтăнтарнă çеç те мар, вĕсем унăн табак тултарнă енчĕкне те туртса илсе кайнă. Нумайĕшне вĕсем урамрах салтăнтарнă, мĕскĕнсене киле юр тăрăх çара уран янă. Людочка Солнцевăнне, кăçал сакăр çул тултарнăскерĕнне, вĕсем шарфне тата аллинчи сахăр катăкне те туртса илнĕ.

Хулара тĕттĕм çĕр тăнă. Хула урамĕсенче юлашки кунччченех, пурне те хăратса тăма тесе ĕнтĕ вăл, виселицăсем пулнă, виселицăсем çинче ним айăпсăр çынсен шăнса кайнă виллисем çакăнса тăнă. Бондарев кăмакаçăна вăл хăйĕн хăваттерне çаратма чарма хăтланнăшăн çакса вĕлернĕ. Горшков атăçа вăл офицер умĕнче çĕлĕкне хывма ĕлкĕрейменшĕн çакса вĕлернĕ, çĕлĕке хывманни çав офицера 3-мĕш империн никĕсне хавшатнă пек туйăннă курăнать. Горшкова çакса вĕлерсе, нимĕçсем унăн вилли çине «Эпĕ совет влаçне пулăштăм» текен сăмахсем çырса çыпăçтарнă. Нумайĕшне нимĕçсем тата çăмăллăнрах тыткаланă: патрульсем килĕрен çӳресе, фашистсене кăмăлламан пек туйăннă çынсене, çитĕннисене те, çитĕнменнисене те, хăйсемпе пĕрле илсе кайнă та, вара çав çынсене урăх никам та курман. Вĕлернĕ çынсене фашистсем Атăла пăрахнă.

Çак тискер кайăксем, нимĕç çарĕн шинелĕсене тăхăннăскерсем, шинел айне хĕрарăм кĕпписене тăхăннăскерсем, тунă хăрушă ĕçсен списокне малалла вĕçĕмсĕр нумай тăсса кайма пулать! Паян нумай çулсем тăрăх киле таврăнакан калининецсем вĕсене ылханаççĕ. Анчах, хăйсен тăван хулин ишĕлчĕкĕсене курма мĕнтери хуйхă пулсассăн та, вĕсем паян нихăçанхинчен те ытла савăнăçлă та телейлĕ. Икĕ уйăх каялла çак çынсем хăйсен хваттерĕсене пăрахса кайнă, вилĕмпе чуралăх палли пулса тăракан свастика айĕнче пурăнасшăн мар пулса кайнă вĕсем. Халĕ хулана Хĕрлĕ Çарăн чаçĕсемпе пĕрле хулан чăн-чăн хуçисем таврăнаççĕ: кам нумай çул хушши çуртсемпе урамсем тунă, водопроводпа канализаци тунă, трамвай çулĕсене хывнă, çавсем таврăнаççĕ халь хулана. Антив, çуртсен кĕлеткисем анчах тăрса юлнă пултăр, паркенче нимĕçсен вилнĕ салтакĕсен вуншар виллисем, кашни совет çынни курайман виллисем выртчăр. Антив, трамвай чарăнса ларнă пултăр, водопровод ĕçлемест пултăр, сыхланса юлнă çуртсен чӳречисенче кĕленчесем çук пултăр, шкулсене çĕмĕрнĕ пултăр, телефон пралукĕсене татнă пултăр. Хăрушă çĕр иртсе кайрĕ, çавăнпа та çынсем савăнăçлă, çавăнпа та урамсенче пĕр-пĕринпе пĕлĕш маррисем те чуптăваççĕ, çавăнпа та çынсем çĕре е чердака пытарса хунă кĕрĕкĕсене хăрамасăрах тăхăнса тухнă. Паян—кун таврăннă праздник. Каçхине ĕнтĕ хула совечĕн исполкомĕ заседание пухăнĕ, хулари хуçалăх пурнăçне хăйĕн картне кĕртме, çĕнетсе яма чи малтан тумалли ĕçсене палăртса хурĕ. Хĕрлĕ Çар çуртĕнче ĕнтĕ «Ленин в Октябре» ятлă кинофильм кăтартаççĕ, сеанссене укçасăрах кĕртеççĕ. Хулара ĕнерхи хаçатсене—пирĕн совет хаçачĕсене, икĕ уйăх хушшинче вăрçă çинчен, çĕршыв çинчен, унăн пурнăçĕпе ĕçĕсем çинчен пуçласа тĕрĕс сăмах илсе килнĕскерсене, çыпăçтара-çыпăçтара хунă, вĕсем тавра темĕн пысăкĕш халăх ушкăнĕ пухăнса тăнă. Нимĕçсен виле шăтăкĕсем çинчи хĕрессене касса пăрахнă ĕнтĕ. Урамсенче конькисемпе, йĕлтĕрсемпе ярăнакан ачасем курăна пуçларĕç. Урамсен фашистла ячĕсене сирсе пăрахса кивĕ ячĕсене, кашни калининецшăн кăмăллă та тăван ячĕсене çыпăçтарса хунă.

Паян—праздник, паянхи кун—хула питĕ те пысăк, калама çук пысăк ĕçе тытăнас умĕнхи кун, çав ĕçе хула ыранах тытăнĕ. Тĕрĕссипе каласан, вăл ĕç пуçланнă ĕнтĕ. Калинина пыракан çулсемпе шоссесем хĕрринчи юпасем çинче çыхăну работникĕсем ĕçлеççĕ, татнă пралуксене сыпаççĕ. Вĕсен ĕç нумай: пралуксем çăмхаланса, пăтрашса кайса çакăнса тăраççĕ; хăшпĕр вырăнта юпасем те юлман, вĕсем е çунса кайнă, е вĕсене бомбăсемпе снарядсем кăларса ывăтнă. Ыран çыхăну работникĕсем çумне водопроводчиксем, строительсем, электромонтерсем, инженерсем хутшăнĕç.

Хула совечĕн исполкомĕн председателĕ пире çапла каласа пачĕ: чи малтан, урамра тăрса юлнă çынсене вырăнаçтарма хулара сыхланса юлнă мĕнпур çуртсене шута илмелле тунă. Çав ĕçпе пĕрлех водопровода тӳрлетсе ĕçе ярасси тата çуртсенче кантăксем лартасси пуçланать. Кĕленче, кирпĕч, йывăç питĕ нумай кирлĕ пулать. Анчах сыхланса юлнă кирпĕч заводне кĕске вăхăтрах ĕçлеттерме тытăнма май пуррине палăртса хунă ĕнтĕ. Йывăç материаласене колхозсем пама пулнă. Йывăçсемпе кăна мар, çынсем ярса та, продовольстви парса та пулăшма пулнă. Калинин облаçĕн хĕвелтухăç пайĕнчи колхозсенчен Калинин хулине тырă, кĕрпе, сыр, какай, çу илсе пыма ĕнерех обозсем тухнă.

«Çăкăр пĕçерес ĕçе эпир ырантан кая юлмасăрах тытăнма пултаратпăр пуль, 3—4 кунтан вара çăкăр сутас ĕçе пĕр чарăнмасăр туса пыма пултаратпăр»,—тет парти Обкомĕн секретарĕ Бойцов юлташ.

Хула Совечĕн исполкомĕ халь столовăйсемпе закусочнăйсем валли юрăхлă çуртсем тупма тăрăшать. Хулара столовăйсенче апатланас ĕçе çак çитес кунсенчех йĕркелесе ярĕç. Парикмахерскисем уçăлĕç, трамвайсем тапранса кайĕç, мунчасем ĕçлеме тытăнĕç,—пĕр сăмахпа каласан, хула çĕнĕ пурнăçпа пурăнма тытăнать. Тĕрĕссипе каласан, хăрушă, асаплă пурнăç вырăнне ĕлĕкхи пурнăç çаврăнса килет.

Калининецсем илемлĕ Атăл хĕрринче ларакан хăйсен хулине юратаççĕ. Нумай фабрикăсем, çуртсем, шкулсем, больницăсем, театрсем çуккипе вĕсем питĕ хурланаççĕ. Анчах, çук пулсан—пулĕç. Мĕншĕн тесессĕн пирĕн совет влаçĕпе парти пур, ĕççыннисем хăйсен пурнăçне çавсем пулăшнипе тунă. Пирĕн тата пурне те çĕнтерекен творчествăллă хавхалану, иксĕлми пысăк хастарлăх пур. Юлашкинчен çак нумая пĕлтерекен факт пур: хуларан васкаса тухса тарнă тăшман пирĕн войскăсем хĕссе пынипе чакнăçемĕн чакса пырать, ĕлĕкхи пекех питĕ пысăк çухатусем тӳсет.

Калинин—совет хули — çĕнĕрен чечекленсе ӳсекен, телейлĕ хула пулса тăрĕ.

АНТОНОВ
БЕЛИКОВ.
(«Известия», декабрĕн 18-мĕш).

* * *

Поход пулса иртрĕ

Çак кунсенче Шăхасан вăтам шкулĕнчи аслă классенче вĕренекенсем 20 километрлă йĕлтĕрлĕ поход туса ирттерчĕç. Похода кашни ача хăйпе пĕрле йывăçран тунă пăшал, граната, тимĕр кĕреçе илсе кайнă.

Походра пулнисем йĕлтĕрпе лайăх çӳреме, тĕрлĕрен чăрмавсене çĕнсе илме, упаленсе шума, гранатăна, çунакан шĕвек тултарнă бутылкăна инçете тĕл ывăтма малтанах тĕплĕн вĕренсе пынă. Çул çинче ачасем вăрçă вăййисем те вылярĕç. Хĕçпăшалпа хăçан, мĕнле усă курмаллине вĕренес тĕлĕшпе хăнăхусем илчĕç. В. Горшков, С. Иванов, Г. Сорокин вĕренекенсем пур енĕпе те аван тĕслĕхсем кăтартрĕç.

А. ОРЛОВ.

Шкулсенче Сталин юлташ докладне вĕренеççĕ

ИШЛЕЙ. Сталин юлташ Мускав Совечĕн чаплă ларăвĕнче тунă доклад хаçатсенче пичетленсе тухнă хыççăнах шкулсенче те пухусем ирттернĕ. Пухусенче вĕренекенсене Сталин юлташăн доклачĕпе паллаштарнă. Хăшпĕр шкулсенче, уйрăмах вăтам тата туллимар вăтам шкулсенче, çавăн пек пухусене кашни класра уйрăммăн туса ирттернĕ.

Пухусем çакна кăтартса парĕç: вĕренекенсем Сталин юлташ доклачĕпе интересленеççĕ, ăна тĕплĕреххĕн пĕлесшĕн тăрăшаççĕ, докладри ăнланма йывăр вырăнсене, уйрăм сăмахсене ăнлантарса пама ыйтаççĕ.

Çакна шута илсе, ВКП(б) райкомĕн агитаципе пропаганда пайĕпе çутĕç пайĕ килĕшнĕ тăрăх, Сталин юлташ докладне шкулсенче тарăннăн вĕрентес ĕçе организацилерĕç. Ку ĕçе çапла йĕркеленĕ: доклада разделсем тăрăх 5 тема çине пайланă. Кашни тема тăрăх пĕрер урок ирттермелле пулать. Урок пĕр сехетрен мала мар пымалла. Паллах ĕнтĕ, расписанипе пăхнă уроксене эпир тĕкĕнместпĕр. Вĕсем хăйсен сехечĕсенчех иртсе пыраççĕ. Сталин юлташ докладне вĕренмелли урок сехечĕсене пачах урăх вăхăтсенче пăхса хунă.

Кун пек занятисем вăтам тата туллимар вăтам шкулсенчи аслă классенче (VII, VIII, IX тата X-мĕш классенче) иртеççĕ. Занятисене истори тата Конституци преподавателĕсем ирттереççĕ.

Докладри уйрăм вырăнсене журналсенчен тата хаçатсенчен илнĕ материалсемпе ăнлантарса параççĕ. Сăмахран, Сталин юлташ хăйĕн докладĕнче пирĕн çар мораль тĕлĕшĕнчен çӳлте тăнине çинчен, Хĕрлĕ Çара çирĕплетсе пыракан геройсем çинчен калать. Çак вырăнта преподавательсем геройсем çинчен калакан материалсемпе ăнлантарса параççĕ. Тарăн шухăшлă, пĕр сăмахпах çавтери пысăк шухăшсене пĕрлештерсе каланă вырăнсене те çавăн пек материалсемпех ăнлантарса параççĕ.

Кĕçĕн классенче вара уроксем мар, 20—30 минутлăх калаçусем ирттереççĕ. Калаçусене те çавах уйрăм разделсем тăрăх ирттереççĕ.

Çак ĕçе шкулсенче декабрĕн пĕрремĕш кунĕсенче тытăннă. Чылай шкулсем 2—3-шер заняти ирттернĕ ĕнтĕ.

Ишекри вăтам шкулта, сăмахран, тăватă класра икшер заняти ирттернĕ. Кĕçĕн классенче те икшер калаçу туса ирттернĕ.

Тăрăнти тата Мăналти туллимар вăтам шкулсенче 3-шер заняти пулса иртнĕ. Кĕçĕн классенче икшер калаçу туса ирттернĕ. Шурчари, Янăшри, Ярапайкассинчи, Хыркассинчи туллимар вăтам шкулсенче пĕрер заняти пулса иртнĕ. Пĕр сăмахпа каласан, доклада вĕренме тытăнман шкулсем районра çук.

Сталин юлташ докладне шкулсенче вĕрентес ĕçе организацилес тĕлĕшпе районра историпе Конституци преподавателĕсене пухса семинар туса ирттернĕ. Семинарта малтанхи икĕ урокăн планĕсене сӳтсе явнă.

Р. МАЛЮТИН.

Тир тăвакан мастерсем

Вĕсем тăваттăн. Тăваттăшĕ те вĕсем ачаранпах тир туса пурăннă. Иртнĕ çулсенче вĕсем харпăрхăй килĕсенче уйрăмшарăн ĕçленĕ. Халĕ вĕсем Апаккассинчи (Çĕрпӳ р.) Громов ячĕпе тăракан промартельре пĕрле ĕçлеççĕ.

Артеле ĕçлеме куçасси çакăнтан пуçланнă. Районри ĕççыннисем Шупашкарти Ленин ячĕпе тăракан фабрика коллективĕн пуçарăвне ырласа, Хĕрлĕ Çар боецĕсене валли ăшă кĕрĕксем çĕлетмешкĕн чĕрĕ тирсем пухма тытăнчĕç. Районри комисси пухăннă тирсене тума Апаккассинчи кустпромартеле задани панă.

Апаккассинчи кустпромартель кăçалччен тир туман. Артелĕн тир тума цех та, оборудованисемпе мастерсем те пулман. Ответлă та кирлĕ заказа хăвăртрах пурнăçламалла. Мĕншĕн тесен, çанталăк сивĕтме тытăннă. Хăйсен пурнăçĕсене шеллемесĕр çапăçакан паттăр боецсене ăшă тумтирсем кирлĕ.

Артель правленийĕ (председателĕ Тимофеев юлташ) нумай шухăшласа тăман. Кирлĕ оборудованисене унтан-кунтан тупса çитернĕ те тир тăвакан мастерсене шырама тытăннă. Мастерсем те часах тупăннă. «Верный путь» тата «Прожектор» колхозсенчен И. Гаврилов, М. Никифоров, Р. Никитин тата А. Никифоров юлташсем артеле ĕçлеме куçнă.

Октябрĕн 26-мĕшĕнче артельре çĕнĕ цех—тир тăвакан цех—ĕçлеме пуçларĕ. 4 мастер 1.264 тир тума йышăнчĕç. Ответлă заказа хăвăртрах пурнăçлас майпа мастерсем пĕр-пĕринпе ăмăртса ĕçлеççĕ. Час-часах вĕсем цехран тухмасăр 10—15-шер сехет хушши ĕçлеççĕ. Тăрăшса ĕçлесе вĕсем 30 талăк хушшинче 970 тир туса кăларчĕç. Халĕ мастерсем хăйсен производствине сарса пыма тăрăшаççĕ.

Гр. ПЕТРОВ.

Авăн çапса пĕтерессишĕн кĕрешмелле

ÇĔРПУ. (**«Чăваш Коммуни» корр.**).— Районри колхозсенче кĕлте турттарса капана хывас тата авăн çапас ĕçсем кая юлса пыраççĕ. 14 колхозра кĕлте кĕртсе, 99 колхозра авăн çапса пĕтермен.

Чурачăкри «Броневик» колхозра ĕçе тĕрĕс организацилемен. Ĕçлеме пултаракансенчен чылайĕшĕ авăн çапма тухмаççĕ, пасарсенче çӳреççĕ. Кĕлтесем турттарма лашасем çителĕклĕ, анчах çунасем çук тесе пурне те кӳлмеççĕ. Çунасем чăнах та сахал. Колхозра çунасем тăвакан мастерсем те пур, апла пулсан та, колхоз правленийĕ транспорт инвентарĕсене вырăнтах çителĕклĕ таран тăвассине организацилеме тăрăшмасть.

«Малалла», «Балтиец», «Кăканар» колхозсенче молотилкăсем пур çинчех авăна тăпачăпа çапаççĕ. Кашни талăкра çĕршер центнер авăн çапас вырăнне 10—12-шер центнер кăна çапаççĕ.

Машинно-тракторнăй станци те çителĕксĕр ĕçлет. Унăн молотилкисем йĕркеллĕ ĕçлеймеççĕ, простой тăваççĕ. Клевер çапмалли тăватă машина пур. Анчах вĕсем начар ĕçлеççĕ. Çавна пула 475 гектар çинчен пуçтарса кĕнĕ клевер çапмасăр выртать.

Çĕрпӳ районĕнчи колхозсенче авăн çапассине тĕпренех вăйлатмалла. Çак çитес сывăх кунсенчех авăн çапса пĕтерессишĕн мĕнпур вăя мобилизацилемелле.

Анатоль Острейко

БЕЛОРУСЬ

Кунта пурте илемлĕччĕ:
Сут Неман шывĕ хĕрринче
Вăрман кашлатчĕ, ашкăртатчĕ,
Тӳпе сенкерччĕ, кăн-кăвакчĕ,
Авăс шăрши кăшт йӳçĕччĕ;
Хыр сухăрĕ кăмăлăллăччĕ,
Пурте чипер, чипер те ырă,
Уйхир тулли шавлатчĕ тырă,
Çĕрле шевле хитре-хитре
Йăр-яр вылятчĕ пĕлĕтре,
Садсем ем-ешĕлччĕ, çăл куçĕ
Таса юхатчĕ, сывлăш ӳçă.

Юратнă Неман, сан çинчен
Пĕрре-и хам сăввăмсенче
Юрланă эпĕ, санăн урлă
Ишсе вăйланнă манăн хулăм.
Саваттăм эпĕ каçхине
Шыв хĕрринчи вучахсене,
Маттур хĕрсем юрланă юрă
Янратчĕ аслă улăх тăрăх,
Пирвай çава вашлатнине
Ырлаттăм, тутлă курăкне
Хураттăм эпĕ пуç айне,
Пăхаттăм кĕмĕл сăнлă уйăх,
Шур акăш евĕр шурă уйăх
Шыву çинче ярăннине,
Кăвакалсем ун сăн-питне
Ватса чăлпар салатнине,
Юратнă халăхăн ыр ячĕ, —
Тăван чĕлхен тăван хăвачĕ
Илемлĕ аслă улăхра
Кĕрлетчĕ те тавралăхра
Çилпе кашлатчĕ хирĕм-уйăм,
Шывсем çинче ишетчĕ уйăх.
Тăван çĕршывăмăр, сана

Хирпе, ем-ешĕл вăрмана
Тĕнче тĕлĕнмелле тăвасшăн
Ача пекех пăхса ачашшăн
Устертĕмĕр, садусенче,
Эпир çемçетнĕ çĕр çинче
Хăпарчĕ çурăлса чеченĕн
Телей çеçки, телей чечекĕ.
Анчах çĕлен, усал тăшман
Сан илемне çĕрпе пĕр тан
Тăвасшăн сан çине çĕкленчĕ,
Çунтарчĕ, кĕллетсе вĕçтерчĕ,
Юнпа пĕвенчĕ Неман шывĕ,
Анчах та эсĕ паттăр сывă,
Хăватлă эсĕ, Белорусь,
Тăван аннемĕр—Белорусь.
Хăçан патварлă ăмăрткайăк
Çунат усса мĕскĕн пек кайĕ,
Хăçан пуç тайĕ çăхана,
Виле сăмсаллă тăшмана?
Епле тăван çĕршыв этемĕ
Хаяр вăрçа хаяр çĕкленмĕ?
Вăл тантĕ чĕрĕ юн ĕçеш
Сăхан пек ирсĕр нимĕçе.
Пиртен пĕри те пулмĕ таркăн,
Аçта вăрман, ăçта усланкă,
Аçта çырма, ăçта шыв-шур,
Аçта тăшман сукмакĕ пур,
Пур вырăнта та нимĕç тупĕ
Ик аршăн çĕр тата пĕр тупă
Упне çăлан пек тăлманран
Тасалĕ сывăх вăхăтра,
Сывалĕ пирĕн Белорусь,
Тăван аннемĕр—Белорусь.

Белорус чĕлхинчен
Ухсай Яккăвĕ куçарнă.

Вăрлăхсене мĕнле типĕтмелле

Кĕркунне йĕпе çанталăк тăнине тата ытти сăлтавсене пула авăн çапасси кая юлчĕ. Халĕ республикăра авăн çапасси вĕçленсе пырать.

Кĕлтесем капанра чылай вăхăт хушши выртнă пирки ытлашши нӳрленсе кайнă. Çавăнпа та çапнă тырă та нӳрлĕ пулать. Çакăн пек нӳрлĕ тырпулсене пăхса усрас ĕç çине уйрăмах тимлĕн çавăрăнса пăхмалла. Вăрлăх, страховой фондсене уйăракан тĕштырăн ытлашши нӳрлĕхне пĕтермелле. Нӳрĕ тĕштырра вăрлăх тата страховой фонда хывма юрамасть.

Акма юрăхлă сĕлĕ вăрлăхĕн нӳрлĕхĕ 15,5 процент, тулăпа урпа вăрлăхĕн — 15 процент, пăрçапа ясмăк вăрлăхĕн— 15,5 процент пулмалла. Вăрлăхăн нӳрлĕхне, пĕр сăмахпа каласан, вăрлăх пахалăхне районсенчи вăрлăх лабораторийĕсенче тĕрĕслесе пĕлеççĕ.

Вăрлăх тата страховой фонд валли уйăрнă тĕштыррăн нӳрлĕхĕ нормăран пĕр процент ытларах пулсан, ăна сывлăшрах типĕтме тăрăшмалла. Тырра 20 сантиметртан мала мар сийпе сарса, ăна кĕреçепе пăтратса тăмалла. Тырă хунă складра типĕ те уяр кунсенче çил кĕртмелле тăвас пулать.

Типĕтес умĕн тĕштырăсене сортировкăсемпе тăпраран, курăк вăррисенчен, тĕрлĕ çӳп-çапсенчен тасатмалла. Сортировкăсем пулмасан, çаврака аласемпе тасатма юрать. Чи малтан ытлашши нӳрĕ вăрлăхсене типĕтмелле.

Совет Союзĕнчи çурçĕрти тата хĕвеланăçĕнчи районсенче вăрлăхсене типĕтме хăйне майлă уйрăм сушилкăсем нумай. Анчах пирĕн республикăра çавнашкал сушилкăсем сахал. Çавăнпа вăрлăхсене колхозниксен пӳрчĕсенче те типĕтмелле пулать.

Пӳртре икĕ хутлă сентре тумалла. Сентрен хăмисене пăтапа çапса лартмалла мар, мĕншĕн тесен тепĕр йышши тырра типĕтме хурас умĕн çак хăмасене тасатмалла. Лайăх хăмасем çителĕклĕ пулмасан, хăмисене сайра хурса тухса, вĕсем çине шăналăк сарма юрать.

Вăрлăхсене типĕтес ĕç йывăр мар, анчах ĕçе пĕлсе туни кирлĕ. Пӳртри кăмакана кунне 2—3 хутчен хутмалла, пӳртри температура яланах 35—40 градус ăшă пулмалла. Типĕтнĕ чухне тырра час-часах пăтратса тăрас пулать.

Пушар пуласран та сыхланмалла. Кăмака çывăхĕнче хăвăрт вут хыпса илекен япаласене тытма юрамасть. Пӳртре яланах 2—3 витре шыв пулмалла. Мăрьесене тасатсах тămалла, вĕсенче хăрăм пулмалла мар. Вăрлăхсене типĕтме хăма е тимĕр витнĕ çуртсене çеç уйăрса илмелле.

Сентре çинчи вăрлăх сийĕн хулăнăшĕ тырă нӳрлĕхĕнчен тата пĕрчĕсем шултра е вĕтĕ пулнинчен килет. Нӳрлĕрех тырра çӳхерех сийпе сармалла, типĕреххине — хулăнрах сийпе сарсан та юрать. Ыраш, тулă, сĕлĕ, урпа вăрлăхĕсене 6—8 сантиметр хулăнăш сийпе, пăрçапа ясмăк вăрлăхĕсене 8—10 сантиметр хулăнăш сийпе сарсан аван. Вĕтĕ пĕрчĕллĕ тырăсене, сăмахран, вир тата ытти культурăсен вăрлăхĕсене, çӳхерех сийпе сарас пулать. Вăрлăха мĕн чухлĕ вăхăт типĕтесси тырă нӳрлĕхĕнчен килет. Ытлашши нӳрĕ тырра нумайрах тытса типĕтмелле.

Вăрлăхсене типĕтнĕ хыççăн вĕсене вăрлăх лабораторисене тĕрĕслеме леçсе памалла.

Чăваш республикин селекционнăй станцинче вăрлăхлăх тырра виçĕ çул ирттиччен типĕтеççĕ. Кăçал çурхи тата кĕрхи тулла, пăрçана, викăна, ясмăка тата ытти культурăсене типĕтеççĕ. Ĕçе лайăх организацилесен, тырра типĕтесси хăвăрт пулса пырать, вăрлăхăн пахалăхĕ чакмасть, йăлтах урăхла, вăрлăх пахалăхĕ ӳсет. Вăрлăхсене типĕтесси ответлă ĕç. Çавăнпа çак ĕçе тума чи лайăх колхозниксене явăçтармалла. Типĕ те таса вăрлăха çураки çитиччех пăхса усрама çăмăл.

П. ТИТОВ.

Чăвашсен селекциллĕ станцин научнăй руководителĕ.

Колхозсенче инвентаризацие тĕрĕс туса ирттермелле

1941 çул вĕçленет ĕнтĕ. Пирĕн республикăри колхозсем халĕ тупăшсене ĕçкунĕсем тăрăх колхозниксене валеçсе пама тата çулталăкри отчетсене тума хатĕрленеççĕ. Çулталăкри отчета тăвас умĕн колхозсем кашни çулах инвентаризаци туса ирттереççĕ, тепĕр сăмахпа каласан, мĕнпур пурлăха, хаклă йышши материалсене, укçа-тенкĕ мĕн чухлĕ пуррине, расчетсене, çавнашкалах ĕçкунĕсене тĕрĕс учета илсе пынине тĕрĕслесе тухаççĕ.

Колхозсенче инвентаризаци ирттерес ĕç хуçалăхлă тата политикăллă пысăк вырăн йышăнса тăрать. Инвентаризаци колхозри пуянлăхсемпе пурлăхсене мĕнле пăхса усранине тата вĕсемпе мĕнле усă курнине тĕплĕн кăтартса памалла. Çавăнпа инвентаризаци ĕçне сиелтен кăна ирттерни пулмалла мар, çак ĕçе мĕнпур колхозниксене явăçтарас пулать, вĕсен çулталăк хушшинче пулнă йăнăшсене тĕплĕн палăртма пулăшмалла.

Пурлăхсемпе хаклă йышши материалсене тата укçа-тенкĕсене инвентаризаци туса ирттерме колхоз правленийĕ комисси уйăрать. Çав комиссие колхоз правленин председателĕ, счетовод, ревизи комиссин составĕ тата 2—3 колхозник кĕреççĕ.

Инвентаризаци ĕçне тĕрĕс ирттерес шутпа нумай колхозсенче, сăмахран, Шупашкар районĕнчи «Осоавиахим», Молотов ячĕпе тăракан колхозсенче, Ишлей районĕнчи «Эстафета» колхозра, Куславкка районĕнчи «Динамо» колхозра, Комсомольски районри Шмидт ячĕпе тăракан колхозра правленисем малтан инвентаризаци комиссин членĕсене инструкци параççĕ, инвентаризацие ирттерме календарлă план тăваççĕ, членсем хушшинче ĕçсене валеçсе тухаççĕ. Çак колхозсенчи инвентаризаци комиссийĕсем чи малтан çуртйĕрсемпе машинăсене, ун хыççăн продуктсене (вăрлăх, фураж), ытти материалсене мĕнле расходланине тĕрĕслесе тухаççĕ.

Пурлăхсен опиçне кашни бригада, кашни подсобнăй хуçалăх тăрăх уйрăммăн тăваççĕ. Опись бланкки çине инвентаризаци тунă вăхăтра хуçалăхра пурлăхсем мĕн чухлĕ пулнине кăна кĕртсе çыраççĕ. Юрăхсăр пурлăхсем пулсан, вĕсене опиçе кĕртмеççĕ, анчах вĕсем юрăхсăра тухни çинчен акт çыраççĕ. Çав акт тăрăх вара вĕсене инвентарь шутĕнчен кăлармалла.

Кĕнекесем çинче çырнине инвентаризаци опиçĕсем тăрăх тĕрĕслесе тухассине çăмăллатас шутпа пурлăхсен инвентаризаци опиçне çак ушкăнсемпе çырса тухмалла:

1. Ялхуçалăх машинисем, двигательсем;
2. Инвентарь тата оборудовани;
3. Транспорт средствисем (автомашинăсем, урапасем, çунасем тата лаша кӳлмелли хатĕрсем);
4. Çуртйĕрсем, сооруженисем, нумай çул хушши ӳсекен йывăçсем.

Пурлăхсене опиçе кĕртнĕ чухне «признаки имущества» текен графăра: плугăн миçе сурпанĕ, сеялкăн миçе сошникĕ, двигателĕн, автомашинăн вăйне тата маркине, çуртйĕрсене мĕнле материалран тунине, сад-пахчинчи йывăçсене хăçан лартнине, «количество» текен графика сад-пахчин лаптăкне — гектарпа тата миçе йывăç пулнине кăтартмалла.

Выльăхсене, колхозăн çулталăкри отчечĕн бланкки тăрăх пăхса тухса, кашни пĕр йышши выльăх тата вĕсем миçе çулта пулнине шута илсе çырса тухмалла.

Майракаллă шултăра кашни выльăха, лашасене, 9 уйăхран иртнĕ сысна амисемпе сысна аçисене уйрăммăн çырас пулать. Аратлăх кĕнеки çине кĕртмен тата аратлăх свидетельствисем пулман çамрăк выльăхсене, 4 уйăхран пуçласа 9 уйăха çитичченхисене, тата 4 уйăха çитичченхи сысна çурисене ушкăнĕпе йĕркерен çырса тухмалла. Сурăхсене группăсемпе ăрат тăрăх çырас пулать.

Аратлăх кĕнеки çине кĕртнĕ çитĕнсе çитнĕ выльăхсемпе çамрăк выльăхсене, аратлăх свидетельствисем пуррисене, кашнине хăйне уйрăммăн çырмалла. «Примечание» текен графăра вара кашни выльăх пирки ăна аратлăх кĕнеки çине кĕртнин номерне, аратлăх свидетельствисене хăçан тата кам панине палла тумалла.

Инвентаризаци тунă чухне çамрăк выльăхсене обязательнăй йĕркепе турттарса виçсе пăхаççĕ тата вĕсем мĕн чухлĕ тăнине хаклаççĕ.

Продуктсемпе материалсене тĕрĕсленĕ чухне кашни тырра сорт тăрăх, мĕнле пăхса усранине тата мĕн чухлĕ пулнине тĕрĕслемелле. Улăмпа арпана та тĕрĕслес пулать.

Тĕрĕсленĕ чухне продуктсен тата материалсен пахалăхĕ, çавнашкалах вĕсене мĕнле йĕркепе пăхса усрани çине ытларах çавăрăнса пăхмалла. Çитменлĕхсене палăртсан, комисси ун çинчен колхоз правленине пĕлтерет, колхоз правленин кăтартса панă çитменлĕхсене çийĕнчех тӳрлетмелле. Анчах та хăшпĕр колхозсенчи инвентаризаци комиссийĕсем продуктсемпе материалсен пахалăхне тата вĕсене мĕнле пăхса усранине тĕрĕслемеççĕ. Калинински районри «Клевер» колхозра 1940 çулта 54 гектар çинчен пуçтарса кĕнĕ пăрçа улăмне мĕнле пăхса усранине тĕрĕслемен пулнă. Çавна пула пăрça улăмĕ 1941 çулти çуркунне çĕрсе юрăхсăра тухнă.

Продуктсемпе материалсене, улăма, утта, силоса тĕрĕсленĕ чухне, вĕсем мĕн чухлĕ пулнине—турттарса, штукăллă япаласем пулсан—шутласа пĕлмелле.

Вăрлăх фондне хывнă вăрлăхсене тата фураж фончĕсене уйрăм опись çине çырса хумалла. Кунсăр пуçне комисси вăрлăхсем мĕнле çуртра сыхланса выртнине тĕрĕслет. Çапман тырă мĕн чухлĕ пулнине те тĕрĕс палăртас пулать.

Туса çитереймен производствăсене колхозăн оперативнăй отчечĕн акчĕ тăрăх, çав производствăсене мĕн таран туса ĕлкĕртнине палăртаççĕ. Туса çитермен строительствăсене, сăмахран, çуртйĕрсене, сооруженисене, çамрăк сад-пахчасене тума укçа-тенкĕ тата материалсем мĕн чухлĕ расходланине колхозăн счетовод кĕнеки тăрăх палăртмалла.

Инвентарнăй опиçре пурлăхăн тата продуктсен хакне, вĕсем хуçалăха мĕнле хакпа пырса кĕнине кăтартас пулать. Вĕсене, çамрăк выльăхсене кĕртмесĕр, тепĕр хут хаклама кирлĕ мар. Çамрăк выльăхсене аслăрах группăсене куçарнă чухне кăна вĕсене государство илекен хакпа хакламалла.

Колхозăн укçа-тенкисене çакăн пек йĕркепе тĕрĕслемелле: малтан кассăра укçа-тенкĕ мĕн чухлĕ пулнине шутламалла, текущи счета, капиталовложенин счетне, укçа-тенкĕ мĕн чухлĕ юлнине колхоз кĕнеки тăрăх тĕрĕслеççĕ. Кайран вара госбанкри, сберкассăри укçана е кассир кĕнеки тăрăх пулнă укçапа танлаштарса пăхаççĕ.

Укçа-тенкĕ шутне укçа, почта маркисем, облигацисен купонĕсем кĕреççĕ. Инвентаризаци комиссисен укçа-тенкĕсене уйрăмах тĕплĕн тĕрĕслемелле. Çавнашкалах комиссисен колхозăн парăмĕсене тата колхоза мĕнле учрежденисемпе çынсем парăмлине палăртмалла.

Инвентаризаци вăхăтĕнче колхоз членĕсемпе расчет тунине ревизи комисси хăй тĕрĕслет.

Инвентаризаци туса пĕтернĕ хыççăн комисси акт çырать, ун çумне инвентаризаци опиçĕсене пĕрлештерсе хурать.

Тĕрĕс ирттернĕ инвентаризаци колхозсене хуçалăхри çитменлĕхсене пĕтерме тата ĕçсене лайăхлатма пулăшать. Çавăнпа инвентаризацие кашни колхозра вăхăтра тата тĕрĕс ирттермелле.

К. ВАСИЛЬЕВ.

Чăваш АССР Наркомземĕн агрономĕ.

Лотерея билечĕсене ăнăçлăн сарса оборонăна тĕреклетер

Нимĕç захватчикĕсене хирĕç пыракан вăрçă—пĕтĕм совет халăхĕн отечественнăй вăрçи пулса тăчĕ. Тискер тăшман пирĕн çĕршыв çине ултавлăн тапăннине хирĕç пĕтĕм совет халăхĕ çĕкленчĕ. Пирĕн çĕршыври кашни ĕççынни халĕ пĕр шухăшпа—нимĕç захватчикĕсене пĕр çын юлмиччен çапса çĕмĕрес, пĕтерсе тăкас шухăшпа пурăнать. Рабочисемпе работницăсем, колхозниксемпе колхозницăсем тата пĕтĕм совет интеллигенцийĕ хăйсен вырăнĕнче пĕтĕм вăйпа тăрăшса ĕçлеççĕ. «Фронта валли танксем, танксене хирĕç пемелли пăшалсемпе орудисем, самолетсем, тупăсем, минометсем, пулеметсем, винтовкăсем, боеприпассем тата тырпул, апи-какай, промышленность валли чĕртавар ытларах та ытларах туса памалла» тесе Сталин юлташ лартнă задачăсене ĕççыннисем хăйсен ĕç программи вырăнне хурса пурнăçласа пыраççĕ.

Чăваш республикинчи ĕççыннисем, пĕтĕм Совет Союзĕнчи халăхсемпе пĕрле, хăйсен пĕтĕм вăйне çĕршывăн пуянлăхне тата укçа-тенкĕ ресурсĕсене вăйлатнă çĕре параççĕ. Оборона фондне кунран кун ӳстерсе пыни, Хĕрлĕ Çар валли хăйсен ирĕкĕпе ăшă тумтирсем парса пулăшни ĕççыннисем çĕршыв оборонине тĕреклетме тăрăшнине кăтартса парать.

Декабрĕн 15-мĕш тĕлне пирĕн республикăри ĕççыннисем оборона фондне 1 миллион тенкĕ укçа тата 5 миллион тенкĕлĕх ытла заем облигацийĕсем хывнă. Виçĕ уйăх хушшинче рабочисем, колхозниксемпе интеллигентсем пирĕн паттăр Хĕрлĕ Çар валли 14 пин мăшăр çăматă, 5 пин ытла кĕрĕк шинчак, 15.200 мăшăр çăм алшиш, 12 пин мăшăр носки, нумай пин чăлха, ăшă кĕпе, çĕлĕксем пачĕç. Ку япаласене Хĕрлĕ Çар чаçĕсене ярса панă ĕнтĕ.

Фронта пулăшасси кунран кунах вăйлатса пымалла. Хальхи вăхăтра хамăрăн пĕтĕм ĕçе çак задачăсене пурнăçлассине пăхăнтарса пымалла.

Вăрçă ĕçĕсене ăнăçлăн туса пыма укçа-тенкĕ нумай кирлĕ. Вăрçă расхочĕсене витсе пырас енĕпе государство мĕн тума пултарнине пурне те туса пырать. Ĕçре паттăрлăх кăтартса пынипе пĕрлех, государствăна вăрçă расхочĕсене витсе пыма укçа-тенкĕпе пулăшса пырасси кашни ĕççыннин чыслăхĕ пулса тăрать. Çапла майпа эпир çĕршывăн тĕреклĕхне татах çирĕплететпĕр, тăшмана çĕмĕрсе тăкма Хĕрлĕ Çара пулăшатпăр.

ССР Союзĕн Правительстви йышăннă тăрăх, СССР Финанс Халăх Комиссариачĕ укçа-тенкĕпе япала лотерейине туса ирттерет. Лотерея тупăшĕ нимĕç захватчикĕсене хирĕç пыракан вăрçăпа çыхăнса тăракан ĕçсене тунă çĕре каять. Укçа-тенкĕпе япала лотерейи вăл—лотерейăна хутшăнакан çынсемшĕн усăллă условисемпе пулса иртет. Лотерейăра пурĕ 200 миллион тенкĕлĕх выигрыш пулать. Çакă вăл лотерейăн пĕтĕм тупăшĕнчен 20 процент чухлĕ пулать. Выигрышсене ĕççыннисем тепĕр ик виç уйăхранах илеççĕ. Правительство лотерейăн тиражне 1942 çулти март уйăхĕн 1-мĕш кунĕнчен кая юлмасăр туса ирттерме йышăннă. Лотерейăра пĕтĕмпе пĕр миллион çурă выигрыш пулать. Вăл шутра 50 пин тенкĕлĕх выигрышсем 10; 25 пин тенкĕлĕххисем—40; 10 пин тенкĕлĕх выигрышсем—200 ытла; 5 пин тенкĕлĕх выигрышсем — 1.750 пулаççĕ. Çавăнпа пĕрлех лотерейăра 28.500 япала выигрышсем пулаççĕ. Вĕсем пурĕ 15 миллион тенкĕлĕх пулмалла. Кама япала выигрыш тухать, вăл хăй килĕшнипе укçан илме пултарать. Лотерея билечĕсене сарасси çăмăл условисенче пулса иртет. Вăл билетсен хакне пĕр харăс мар, темиçе хутчен, анчах 1942 çулти февраль уйăхĕн 15-мĕш числинчен тӳлесе татмалла. Çак йĕрке лотерейăра анлăн хутшăнма ĕççыннисене лайăх май туса парать.

Лотерея билечĕсене сарасси пирĕн республикăра ăнăçлăн пулса пырать. Уйрăмах лотерея билечĕсене Улатăр районĕнчи ĕççыннисем нумай илеççĕ. Кунти ĕççыннисем лотерея билечĕсене пурĕ 644 пин тенкĕлĕх илнĕ, вăл шутран колхозниксем 89 пин тенкĕлĕх илсе, 111 пин тенкĕ укçине тӳленĕ те. Елчĕк районĕнче те лотерея билечĕсене 136 пин тенкĕлĕх илнĕ. Хĕрлĕ Чутай районĕнче икĕ талăк хушшинче 80 пин тенкĕлĕх сарса, укçине 70 пин тенкĕ пухнă. Куславкка районĕ те лотерея билечĕсене планпа пăхнинчен ытларах сарнă.

Анчах билетсене ялти халăх хушшинче начар саракан районсем те сахал мар. Декабрĕн 17-мĕш тĕлне Вăрнар районĕнче колхозниксем хушшинче 7 пин тенкĕлĕх, Красноармейски районра—13 пин тенкĕлĕх, Сĕнтĕрвăрри районĕнче—11 пин тенкĕлĕх, Йĕпреç районĕнче—10 пин тенкĕлĕх, Пăрачкав районĕнче—7 пин тенкĕлĕх, Шупашкар районĕнче—4 пин тенкĕлĕх кăна сарнă. Калинински, Первомайски тата Кувакино районĕсенче ялти халăх хушшинче билетсене сарма тытăнман та. Асăннă районсенче укçа-тенкĕпе япала лотерейин билечĕсене сарасси çителĕксĕр пулса пыни парти райкомĕсемпе райсовет исполкомĕсем çак ĕç хăй тĕллĕн пулса пырасса шаннинчен, çак пысăк ĕçе финанс органĕсене шанса панинчен тата лотерея билечĕсене сарас ĕçе ертсе пыманнинчен килет. ВКП(б) райкомĕсен хăшпĕр секретарĕсем тата райсовет исполкомĕсен председателĕсем массăллă ăнлантару ĕçне сарлакан туса пымасăрах тата практикăллă ĕçсемсĕрех лотерея билечĕсене ăнăçлăн сарма пулать, тесе шутлаççĕ. Çапла шутлани, паллах, йăнăш пулать.

Билетсене сарас тĕлĕшпе кая юлса пыракан районсен ĕçе халех тӳрлетмелле. Парти райкомĕсен лотерея тупăшĕ ăçта кайни тата лотерея условийĕсем çинчен халăха анлăн ăнлантарса парассине организацилемелле, хуласемпе ялсенчи рабочисем, колхозниксем, служащисем тата ĕççыннисем хушшинче лотерея билечĕсене сарассине вăйлатмалла.

Лотерея билечĕсене сарас ĕçре госкредит комиссийĕсем, заводсемпе фабрикăсенчи вырăнти комитетсем пысăк вырăн йышăнса тăраççĕ. Акă мĕншĕн ĕнтĕ парти райкомĕсен çав организацисене ертсе, практикăллă пулăшу парса пымалла. Укçа-тенкĕпе япала лотерейин билечĕсене ялсенчи ĕççыннисем хушшинче сарасси çине ытларах çавăрăнса пăхмалла. Колхозниксемпе колхозницăсем лотерейăна анлăн хутшăнма пултараççĕ.

ВКП(б) райкомĕсен тата райсовет исполкомĕсен билетсене сарас ĕçе ялсенчи тата колхозсенчи актива, чи малтанах, счетоводсене, бригадирсене, ферма заведующисене тата колхозсен, ялсоветсен председателĕсене, çавнашкалах учительсене сарлакан явăçтармалла. Çак юлташсен, хăйсен пример кăтартса тата массăллă ăнлантару ĕçне анлăн туса пырса, укçа-тенкĕпе япала лотерейин билечĕсене ăнăçлăн сармалла, билетсемшĕн укçине пухас ĕçе вăйлатмалла. Малта пыракан колхозсен тата ялсоветсен опычĕсем çакна кăтартса параççĕ: лотерея билечĕсене сарас тĕлĕшпе ăçта актив пример кăтартать, çавăнта билетсене сарасси те ăнăçлăн пулса пырать. Сăмахран, Хĕрлĕ Чутай районĕнчи «Мотор» колхозри активистсем В. Селянкин (колхоз председателĕ), Сигаев (ялсовет исполкомĕн председателĕ), учительсем Ярабаев, Здорнов тата Ильин юлташсем хăйсем билетсене нумай çырăнса, çавăнтах укçине тӳлесе татнă, çапла вĕсем лайăх пример кăтартнă. Çав колхоз членĕсем пĕр кун хушшинче билетсене 2850 тенкĕлĕх çырăннă, укçине те çавăн чухнех тӳлесе татнă. Шăхасан районĕнчи Горький ячĕпе тăракан колхоз членĕсем укçа-тенкĕпе япала лотерейин билечĕсене 1400 тенкĕлĕх илнĕ, укçине те парса татнă. Çакăн пек примерсем районсенче тата республикăра сахал мар.

ВКП(б) райкомĕсен тата райсовет исполкомĕсен задачи—паха примерсене сарасси, ĕççыннисем хушшинче массăллă ăнлантару ĕçне вăйлатса пырасси, çавна май укçа-тенкĕпе япала лотерейин билечĕсене хăвăртрах вырнаçтарса тухасси пулать.

А. МАТВЕЕВ.

ВКП(б) Обкомĕн секретарĕ.

Махорка тăратмалли плана тултармалла

ÇĔРПУ. Районри чылай колхозсем кăçал махорка лартса турĕç. Махорка вăйлă пулчĕ. Вăтам шутпа гектартан 20 центнер ытла махорка тухнă. «Серп» колхоз кăçал государствăна 33 центнер вырăнне 40 центнер ытла махорка пачĕ. Çавăн пекех «Хĕрлĕ Тивĕш» колхоз государствăна планран ирттерсе 5 центнер махорка леççе пачĕ.

Çав вăхăтрах государствăна махорка тăратас тĕлĕшпе начар ĕçлекен колхозсем те пур. «Красный флот», «Цивильстрой», «Красная Армия», «Красная Паварня», «Ĕмĕт» т. ыт. колхозсем те ку вăхăтченех государствăна махорка парса татман. Махоркăна типĕтсе государствăна парас ĕçе васкатмалла. Государствăна махорка тăратмалли плана пур колхозсен те вăхăтра тултармалла.

ДЭВИС ТУХСА КАЛАНИ

НЬЮ-ЙОРК, декабрӗн 18-мӗш. (ТАСС). Российӑна пулӑшас тӗлӗшпе ӗҫлекен комитет Бостонра организациленӗ массӑллӑ митингра Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсен ССР Союзӗнчи посолӗ пулнӑ Дэвис сӑмах тухса каланӑ. Хӗрлӗ Ҫар тата совет халӑхӗ гитлеризма хирӗҫ хаяррӑн кӗрешнине пула Америка халӑхӗ вӗсем ҫине ӑшшӑн кӑмӑлласа пӑхать. Япония Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсем ҫине вӑрӑ-хурахла тапӑнни ӗнтӗ Гитлерӑн ӗҫӗ пулса тӑрать, тенӗ Дэвис.

— Анчах та,—тенӗ малалла Дэвис,—Пирл, Харбор, Манила ҫине тапӑннине ӑнӑҫлӑ контратакӑсемпе кӗтсе илнӗ. Пирӗн малашнехи пурнӑҫӑн ӑнӑҫӗ Гитлерпа гитлеризма пӗтерсе тӑкнинчен килет. Гитлер ҫарӗ пӗтме пуҫланӑ вырӑн — Мускав, Ростов тата Дон юханшывӗн айлӑмӗ пулма пултарать. Ҫак пӗтӗмӗшлӗ ӗҫе Россия пӗтӗм вӑйне хурса туса пырать, ҫав ӗҫпӗн пулакан ҫухатусене паттӑррӑн чӑтса ирттерет.

Малалла Дэвис ҫапла каланӑ: «Хӗрлӗ Ҫара пӗтерсе тӑкни ҫинчен тата кӗҫ-вӗҫ Мускава тытса илесси ҫинчен Гитлер темиҫе хут та пӗлтерчӗ. Анчах Хӗрлӗ Ҫар паян атакӑсем тӑвать, вӑл Гитлерӑн мӗнпур вӑрҫӑ планне аркатса тӑкрӗ. Унӑн ҫарӗ чакса пырать. Гитлер Хӗвелтухӑҫӗнче поражени тӳсессинчен ҫӑлӑнса юлаймарӗ. Ҫакӑ ӗнтӗ Гитлершӑн чи хӑрушӑ катастрофа пулса тӑрать. Ку таранччен тӗнчере пурнӑҫа пӗтермешкӗн тунӑ пӗртен пӗр чи пысӑк ҫара совет правительствин паттӑрлӑхӗ, пултарулӑхӗ, вӑйӗ тата совет халӑхӗн ҫавтери пысӑк паттӑрлӑхӗ ҫинче никӗсленсе тӑракан Хӗрлӗ Ҫар чарса лартрӗ те каялла ҫавӑрса ячӗ. Хӗрлӗ Ҫарӑн штабӗ моторизованнӑй войскӑсем тапӑннине хирӗҫ кӗрешес ыйтӑва татса пачӗ. Совет Командованийӗ, ку таранччен пулса иртнӗ чи пысӑк ҫапӑҫусенчи чи пысӑк стратегиллӗ наступлени туса, ӑна пурнӑҫа кӗртрӗ. Вӑл пуҫарулӑха хӑй аллине тытса илме май пур самантсемпе яланах усӑ курса пычӗ. Пулса иртнӗ ҫапӑҫусенче пиншер вырӑс салтакӗсене ҫавӑрса илнӗ, анчах вырӑс салтакӗсем нихӑҫан та парӑнман. Вӗсем вилӗмрен хӑрамаҫҫӗ.

Совет правительстви хӑрушлӑх умӗнче ҫавтери лӑпкӑн, паттӑр, кӗрешме татӑклӑн йышӑнса хунӑ кӑмӑлпа тӑчӗ. Гитлер темиҫе хутчен те мирлӗн ӗнентерсе каланисене Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсем, хӑйсем вӑрҫа хутшӑниччен те, хутшӑннӑ хыҫҫӑн та, йӗрӗнчӗклӗн сире-сире пӑрахнӑ».

Гитлер пырса тапӑннине хирӗҫ Совет Союзӗ ӑнӑҫлӑн хирӗҫ тӑни Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсене, хӑйӗн оборонине хатӗрлеме 6 уйӑх хушши вӑхӑт хушса панипе, ҫавтери пысӑк усӑ пачӗ, тесе асӑрхаттарнӑ малалла Дэвис.

— Эпир,—тенӗ Дэвис,—ССР Союзӗн халӑхӗ, Хӗрлӗ Ҫар тата Совет Союзӗн правительстви умӗнче питӗ пысӑк парӑмлӑ ҫынсем пулса тӑратпӑр.

Дэвис Совет Союзӗн руководствине тата вӑл малашлӑха курса тӑрса ҫӗршыва предательствӑран тасатнине, демократиллӗ державӑсем хӑрушлӑхӑн суя сисӗмӗсемпе хӑйсене ачашласа лӑплантарнӑ вӑхӑтра Совет правительстви пиншер танксемпе самолетсем тунине ырласа пысӑк хак панӑ.

Российӑра танксем, самолетсемпе боеприпассем туса кӑларнин хисепӗ татах пӗтӗм тӗнчене тӗлӗнтерсе ярӗ, тесе малтанласах каланӑ Дэвис.

— Вырӑссем,—тенӗ Дэвис,—варварсене хирӗҫ кӗрешнӗ чухне геройла, паттӑрла ӗҫсем турӗҫ. Ҫавӑншӑн эпир вӗсем ҫине юратса, ӑшшӑн пӑхатпӑр. Российӑна пулӑшар, хамӑрӑн пулӑшупа вырӑс халӑхӗн этемлӗхӗн тӑванлӑхне тунӑ ҫӗре каякан вӑйне пысӑклатар. Ҫак халӑх тунӑ ҫухатусем пире те усӑ панине пирӗн нихӑҫан та манмалла мар. Хальхи вӑхӑтра эпир гитлеризма хирӗҫ ҫав халӑхпа пӗрле кӗрешетпӗр. Халӗ пирӗн правительство хамӑрӑн союзниксене, вырӑссене, ҫак вӑрҫӑра кирлӗ материалсене хӑвӑртрах та ытларах ярса пама тӑрӑшать. Гитлер ярса тӑракан тупӑсене, выҫлӑха, бомбӑсене, тӗрлӗ чир-чӗре паттӑррӑн кӗтсе илекен ҫак харсӑр та аслӑ халӑхӑн аманнӑ, сывмар тата асап тӳсекен представителӗсене пирӗн хӑвӑрт, ӑшӑ кӑмӑлпа пулӑшу парса пымалла.

Дэвиссӑр пуҫне, митингра Литвинова юлташ, Российӑна пулӑшу парас тӗлӗшпе ӗҫлекен комитетӑн Бостонри отделенийӗн пуҫлӑхӗ—паллӑ доктор-хирург Тобоу, Российӑна пулӑшу парас тӗлӗшпе ӗҫлекен комитетӑн председателӗ Картер тата ыттисем те тухса каланӑ.

Митингри халӑх Литвинов юлташран илнӗ телеграммӑна хавхаланса кӗтсе илнӗ. Литвинов юлташ телеграмминче ҫапла каланӑ: «Эпир сирӗн аслӑ ҫӗршывӑрӑн союзникӗ пулнӑшӑн хамӑра телейлӗ тесе шутлатпӑр».

Хӗрлӗ Ҫар пырса ҫапнипе нацистсем чакса пыни ҫинчен пӗлтернине митинга пухӑннӑ халӑх алӑ ҫупса йышӑннӑ. Митинга пухӑннӑ халӑха Бостон хулин мэрӗ Российӑна пулӑшу пама чӗнсе янӑ телеграммӑна вуласа панӑ. Америкӑра тухса тӑракан хаҫатсемпе радио ҫак митингпа Дэвис тухса калани ҫинчен анлӑн пӗлтернӗ.

Рузвельт заявленийӗ

ВАШИНГТОН, декабрӗн 17-мӗш. (ТАСС). Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсен конгресӗ этем правин декларацине йышӑннӑранпа 150 ҫул тултарнин ячӗпе тухса каланӑ сӑмахӗнче Рузвельт, хальхи вӑрҫӑн тӗп сӑлтавӗ Гитлер варварствӑпа тиранине ҫӗнӗрен пуҫласа яма хӑтланни пулать, тесе уйрӑмах палӑртса хӑварнӑ. Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсем тӗнчере ҫӗнӗрен ирӗклӗх ҫӗнтерсе иличчен те кӗрешме чарӑнма шутламаннине татӑклӑнах каласа панӑ.

Хелл заявленийӗ

ВАШИНГТОН, декабрӗн 18-мӗш. (ТАСС). Пичет представителӗсем Вишири положени ҫинчен панӑ ыйтусем ҫине Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсен государственнӑй секретарӗ Хэлл ҫапла ответленӗ: «Французсем хальхи вӑхӑтра та, ӗлӗкхи пекех, халь килсе тухнӑ обстановкӑра хӑйсем ҫине мӗнле ответлӑх ӳкнине ӑнланса илессине эпӗ ҫирӗп шанса тӑратӑп», тенӗ. Вашингтонри хӑшпӗр журналистсем Хэлл заявленийӗ вӑл—Виши правительстви французсен флочӗпе Францин Ҫурҫӗр Африкӑри базисене тӗнӗл держависене парассинчен чарма, Франци халӑхне чӗнсе калани пулать, тесе ӑнлантарса параҫҫӗ.

ХӖРЛӖ ҪАРӐН ҪӖНТЕРӖВӖСЕМ ҪИНЧЕН ЮТҪӖРШЫВ ХАҪАЧӖСЕМ МӖН ҪЫРАҪҪӖ

ТЕГЕРАН, декабрӗн 18-мӗш. (ТАСС). Каҫхине тухса тӑракан «Азюндая» хаҫат совет войскисен фронтри ӑнӑҫӑвӗсем ҫинчен пысӑк статья пичетлесе кӑларнӑ. Германи командованийӗ хӗвелтухӑҫ фронтӗнчи вӑрҫӑ ӗҫӗсенче малашне вырӑнти пӗчӗк операцисем ҫеҫ пулса пыраҫҫӗ, вӗсем мӗнле аталанасси атмосфера условийӗсенчен килет, тесе пӗлтернӗ коммюникене илсе кӑтартса, хаҫат ҫапла ҫырать: ҫав коммюнике пӗтӗм тӗнчене тӗлӗнтерсе ячӗ, мӗншӗн тесен вӑл ҫавтери пысӑк ҫухатусем тунӑ Германи малалла куҫса пырассине хӑй ирӗкӗпех чарса лартнине пӗлтерет.

«Ҫак коммюникене вулакан кашни ҫын,—тесе ҫырать хаҫат,—хӑйне хӑй ҫапла ыйту пама пултарать: Германин калама ҫук пысӑк ҫарӗ, ҫавтери пысӑк ҫухатусем туса тата ҫавтери хӗн-хур курса, Мускав патне тата пахарах ытти центрсем патне ҫывхарчӗ те, сасартӑк ҫакӑн пек решени йышӑнса малалла куҫассине чарса лартма хатӗр. Чӑннипе Хӗрлӗ Ҫар тата юлашки вӑхӑтра анлӑн саралса кайнӑ партизанла движени нимӗҫсене питӗ хытӑ пырса ҫапрӗҫ пулас, тесе шутлать хаҫат.

Сталин тата совет полководецӗсем вӑрҫӑ ӗҫӗнчи ҫӗнӗ тактика уйрӑмах хӑйӗн вӑрахлӑхӗпе тата [illegible] палӑрса тӑнине кӑтартса пачӗҫ. Вырӑс фронтӗнче пулнӑ ҫитӗнӳсен пӗлтерӗшӗ историе кӗрсе юлма тивӗҫлӗ. Ҫак ӑнӑҫусем вырӑс войскисен кӑмӑлӗсене хавхалантарас тӗлӗшпе питӗ пысӑк вырӑн йышӑнса тӑраҫҫӗ. Совет войскисен Мускав патӗнчи контрнаступленийӗ фронтри лару-тӑрӑва тӗпренех улӑштарчӗ, совет войскисен наступленийӗ малашне те ҫакӑн пекех ӑнӑҫлӑ пулса пырсан, тӗнчен кунҫулне улӑштарас тӗлӗшпе вӑл питӗ пысӑк вырӑн йышӑнни ҫинчен шантарсах калама пулать.

Германия Испание хӗсет

ЛОНДОН, декабрӗн 19-мӗш. (ТАСС). Рейтер агентствин дипломати обозревателӗ ҫапла ҫырать: Хӗвелтухӑҫ фронтӗнче ӗҫсем ӑнӑҫсӑр пулнипе нимӗҫсем Испание тата Виши правительствине хытӑ хӗсеҫҫӗ; ҫакна вӗсем Гитлерӑн вӑрҫӑ планӗсем арканса кайнине пула Германире шухӑш-кӑмӑлсем начарланнӑ тесе вывод тӑвассине кансӗрлес шутпа тӑваҫҫӗ. Франципе Испанин союзниксемпе тытса пыракан отношенийӗсене пӑсас тесе нимӗҫсем тем те пӗр тӑваҫҫӗ. Нумаях пулмасть подводнӑй лодкӑсем тунӑ ӗҫсем Испанипе Франципе Ҫурҫӗр Америкӑпа тата Кӑнтӑр Америкӑпа сутӑ тума йӑлтах пӑрахтарас шутпа тунӑскерсем пулнӑ пулас. Нимӗҫсем Виши правительствине нимӗҫсен подкрепленийӗсене Ҫурҫӗр Африкӑна илсе пыма пулӑштарасшӑн пулса тата, тӗнӗл держависене Триполирен хӑваласа кӑларас пулсан, вӗсене каялла чакма вырӑн партарасшӑн пулса хытӑ хӗсеҫҫӗ. Анчах нимӗҫсене вӗсемпе ҫакӑн пек пассивлӑн пӗрле ӗҫлени лӑплантармасть. Нимӗҫсем французсен «Сен-Дени» пароходне путарнипе вӗсем Виши правительствине хӑйӗн флотне ӗҫе кӗртсе яма кирлине кӑтартса парасшӑн пулнӑ. Франци флочӗ тинӗсе тухсан вара Франципе Англи хушшинчи отношение пӗтӗмпех пӑсмалли ҫӗнӗ инцидент пулнӑ пулӗччӗ.

Испание илсен, Германия ӑна хӗссе нимӗҫ салтакӗсене Ҫурҫӗр Африкӑна хӑйӗн территорийӗ урлӑ, яма ирӗк партарасшӑн пуль, теҫҫӗ.

Германин запасра ҫавӑн пек операцисем тумалӑх ҫарсем пурри пирки иккӗленмелле. Ҫавӑнпа нимӗҫсем хӑйсен положенине ҫӑмӑллатма май паракан ӗҫсене испанецсене тутарасшӑн.

Испани пароходне путарнӑ пирки Англире мӗн шутлаҫҫӗ

ЛОНДОН, декабрӗн 19-мӗш. (ТАСС). Англин Тинӗс министерстви испанецсен «Габаллон» ятлӑ пароходне путарни ҫинчен тӗплӗн пӗлтерет. Ҫак пароходa Германин подводнӑй лодки декабрӗн 15-мӗшӗнче Испани ҫыранӗсен ҫывӑхӗнчех путарнӑ. Ӑна путарнӑ чухне «Габаллон» капитанӗ—ку Испани пароходӗ, тесе ӗнентернине подводнӑй лодкӑн командирӗ йышӑнман. Подводнӑй лодка «Габаллон» ҫине виҫӗ торпеда янӑ, вара пароход путнӑ, пароходпа пӗрле унӑн командинчи ҫынсем те чылайӗшӗсем пӗтнӗ. Германи подводнӑй лодкин командирӗ французсен «Сен-Дени» ятлӑ пароходне путарнӑ чухне те ҫаплах хӑтланнӑ,—ку пароходa вӑл декабрӗн 9-мӗшӗнче Балеар утравӗсем ҫывӑхӗнче путарнӑ пулнӑ. Лондонра каласа панӑ тӑрӑх, ҫав подводнӑй лодкӑсене Германия Вӑтаҫӗр тинӗсе Англи флотне хирӗҫ кӗрешме янӑ, ун ҫинчен нимӗҫсем ноябрӗн 27-мӗшӗнче хӑйсемех пӗлтернӗ. Ҫак подводнӑй лодкӑсен сӑтӑрла ӗҫӗсем ҫинчен «Таймс» хаҫат хӑйӗн умстатьинче ҫапла ҫырать: юлашки икӗ уйӑхра Вӑтаҫӗр тинӗсӗн Хӗвеланӑҫ пайӗнче французсен суту-илӳ пароходӗсем ҫине тапӑнса, нимӗҫсем ҫакнашкал сӗмсӗр те ултавлӑ мелсемпе ҫакӑн пек тапӑнусемшӗн Англи флочӗ айӑплӑ тесе кӑтартса пама тӑрӑшаҫҫӗ. Вӑтаҫӗр тинӗсре нимӗҫсем Испанин никама пӑхӑнманлӑх прависене пӗрре кӑна мар пӑснӑ. Ун пек пӑснисенчен пӗри, чи каҫармалла марри вӑл «Сен-Дени» тата «Габаллон» пароходсем ҫине Испани шывӗсенчех пырса тапӑнни пулать. Германия ҫакӑн пек хӑтланни пирӗншӗн паллӑ: вӑл Франципе Испание Англие хирӗҫ тӑратасшӑн, вӗсене хӑйсем енне ҫавӑрасшӑн, тет «Таймс» хаҫат.

Испанире Гитлера хирӗҫле саботажсем туни

Испанирен пӗлтернӗ тӑрӑх, Гитлер агенчӗсем тытса илнӗ е контроль туса тӑракан предприятисенче час-часах саботажсем туса пыраҫҫӗ. Нумаях та пулмасть Барселонӑра нимӗҫсен алӑнчи пӗр питӗ пысӑк сӑра завочӗ пӗтӗмпех ҫунса кайнӑ. Барселонӑрах пир-авӑр фабрикинче 2 пин тонна ҫӗрмамӑкӗ тата фабрикӑри оборудовани пӗтӗмпе пекех ҫунса кайнӑ. Ҫак фабрика Гитлер техникӗсем ертсе пынипе нимӗҫсене валли ӗҫлесе тӑнӑ. Пӗчӗк саботажсем туни ҫинчен тата ҫӗршыва Гитлер пусмӑрласа пынине хирӗҫ протестсем туни ҫинчен Испанири нумай хуласенчен пӗлтереҫҫӗ. (ТАСС).

Лӑпкӑ океанри вӑрҫӑ

ЛОНДОН, декабрӗн 18-мӗш. (ТАСС). Рейтер агентстви Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсен ҫар министерстви декабрӗн 17-мӗшӗнче каҫхине пичетлесе кӑларнӑ коммюнике ҫинчен пӗлтерет. Коммюникере ҫапла каланӑ: Филиппинсенче пыракан вӑрҫӑ фронтӗнчи лару-тӑрӑва Англин хӗҫпӑшаллӑ вӑйӗсем пӗтӗмӗшпех хӑйсен аллине ҫавӑрса илнӗ. Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсен тинӗс министерстви пичетлесе кӑларнӑ коммюникере ҫапла каланӑ: Атлантика океанӗнчи обстановка халӗ те лӑпкӑ тӑрать-ха, тенӗ.

Рейтер агентствин Манилӑри корреспонденчӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, Америкӑн Инҫетри Хӗвелтухӑҫӗнчи хӗҫпӑшаллӑ вӑйӗсен командованийӗ паян ирхине пичетлесе кӑларнӑ коммюникере ҫапла каланӑ: декабрӗн 15-мӗшӗнче Виганра кӑнтӑр енче пулса иртнӗ ҫапӑҫура японецсем чылаях пысӑк ҫухатусем тӳснӗ. Каҫ пулса килнипе ҫапӑҫу чарӑниччен японецсене нумай километр таранах каялла хӑваласа янӑ.

Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсен Инсет Хӗвэлтухӑҫӗнчи хӗҫпӑшаллӑ вӑйӗсен руководствине улӑштарнӑ

ЛОНДОН, декабрӗн 18-мӗш. (ТАСС). Рейтер агентствин Вашингтонри корреспонденчӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсен тинӗс министерстви Нокс Америкӑн Лӑпкӑ океанри флочӗн командующине адмирал Кингле ӗҫрен кӑларни ҫинчен пӗлтернӗ. Кингль вырӑнне Милейс контр-адмирала лартнӑ. Милейс вырна пырса ҫитиччен Лӑпкӑ океанри флотӑн командующин ӗҫӗсене линейнӑй флот командующийӗ вице-адмирал Пай, юлашки вӑхӑтченех Кинглӗн помощникӗ пулнӑскер, туса пырать. Хальхи вӑхӑтра Милейс тинӗс министерствинчи навигаци бюровӗн начальникӗ пулса ӗҫлет.

Корреспондент малалла пӗлтернӗ тӑрӑх, Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсен ҫар министрӗ Стимсон Америкӑн Гавай утравӗсем ҫинчи мӗнпур хӗҫпӑшаллӑ вӑйӗсен командующине Шоте генерал-лейтенант вырӑнне, Эйдмонс генерал-лейтенанта лартнине пӗлтернӗ. Генерал Эйдмонс Гонолулуна пырса ҫитнӗ. Гавай утравӗсем ҫинчи сывлӑш-ҫар флочӗн командующийӗ генерал-майор Макслей вырӑнне генерал Купера лартнӑ.

Стимсон ҫапла пӗлтернӗ: Нокс малтанласах Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсен ҫарӗпе флочӗ ҫителӗклӗн хатӗрленменни ҫинчен панӑ доклачӗпе пӗтӗмпех килӗшетӗп. Ку ӗнтӗ Япони ҫарӗ Гавай утравӗсем ҫине декабрӗн 7-мӗшӗнче пырса тапӑннӑ чухне питӗ усӑмлӑн палӑрчӗ, тенӗ.

Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсен ҫар министерстви пӗлтернӗ заявленире Гавай утравӗсем ҫинчи хӗҫпӑшаллӑ вӑйсен командованийӗнчи улшӑнусене утравӑн оборонине вӑйлатассине хӑвӑртлатмашкӑн тунӑ тесе кӑтартса панӑ. Заявленире малалла ҫапла каланӑ: ҫак мерӑсене хамӑрӑн пурнӑҫшӑн ҫак питех те паха пулса тӑракан база умне тухса тӑнӑ хӑрушлӑх лайӑх мар результатсем туса хӑварассинчен сыхланас тесе, президент приказӗ тӑрӑх, йышӑнма тиврӗ,—тенӗ.

Таи государствине Японие пӑхӑнтарнине йышӑнманни

НЬЮ-ЙОРК, декабрӗн 19-мӗш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, Таи правительствин Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсенчи посланникӗ Сени Прамов хӑй Таи государствине Японие пӑхӑнтарнине йышӑнманни ҫинчен тата вӑл Таи государствине ҫӗнӗрен никама пӑхӑнман государство туса хурас тӗлӗшпе ӗҫлеме шухӑшлани ҫинчен каласа панӑ.

Турцири пичет Болгари позицийӗ пирки

АНКАРА, декабрӗн 19-мӗш. (ТАСС). Турцин столицӑри тата провинцири пичечӗ Болгария Англипе Америкӑна хирӗҫ вӑрҫӑпа тухнине халӗ те сӳтсе явать. Хӑшпӗр хаҫатсем ҫакна палӑртаҫҫӗ: Болгари правительствин ҫак ӗҫӗ тӳрремӗнех Германия хушнипе пулнӑ, унӑн тӗллевӗ Англипе инҫетри Америкӑна хирӗҫ вӑрҫасси мар, унӑн мӗнпур тӗллевӗ—Ҫывӑхри Хӗвелтухӑҫӗнчи вӑрҫа хутшӑнасси.

«Анадолу» хаҫат, Болгария демократиллӗ ҫӗршывсене хирӗҫ вӑрҫӑ пуҫласа яни ҫинчен сӑмах хускатнӑ май, тӗлӗнсе: Болгария мӗн пирки ҫапла хӑтланчӗ-ха, Англипе Америка енчен Болгарин мӗнле интересӗсене хӗсни пулнӑ-ши?—тесе ыйтать. Малалла хаҫат ҫапла ҫырать: Болгария ҫапла хӑтланнине тӳрре кӑларма пӗр сӑлтав та ҫук, ҫавӑнпа та ҫав сӑлтава пуринчен малтан Берлинра шырамалла, тет.

Ливири вӑрҫӑ ӗҫӗсем

ЛОНДОН, декабрӗн 18-мӗш. (ТАСС). Англин Ҫывӑх Хӗвелтухӑҫӗнчи хӗҫпӑшаллӑ вӑйӗсен командованийӗ хӑйӗн паянхи коммюникинче ҫапла пӗлтерет: Германипе Италин Киренаикӑн хӗвелтухӑҫ пайӗнчи войскисем пӗтӗм фронтӗпех каялла чакаҫҫӗ. Ку тӗлте Англи войскисем малалла пырассине чарас тесе, нимӗҫсемпе итальянецсем хӑйсен мӗнпур пек вӑйӗсене йӑлтах ҫапӑҫӑва кӗртнӗ. Апла пулин те, пилӗк кун ҫапӑҫнӑ хыҫҫӑн, англичансем тӑшман фронтне тӑршшипех татса тухнӑ. Чакакан тӑшман войскисене кунӗпех йӗрлесе пырса, Англи ҫарӗсем ӗнер 50 километр тарӑн малалла кайнӑ. Ӗнер каҫ пулас умӗн Англи пехотин тӗп вӑйӗсем Тобрукран 160 километр хӗвеланӑҫнелле тӑракан Эль-Тмимипе Эль-Мекили хушшинчи линие ҫитсе тухнӑ.

Илнӗ хыпарсем тӑрӑх, нимӗҫсен моторизованнӑй пехоти мӗнпур пек танксем пулӑшнипе декабрӗн 13, 14 тата 15-мӗш кунӗсенче контратакӑсем туса пӑхнӑ, анчах та ку атакӑсене пурне те Индин 4-мӗш дивизийӗн чаҫӗсем пӗтӗмпех каялла сире-сире янӑ. Фронтӑн вӑтаҫӗрти пайӗнче нимӗҫсен вӑйӗсем ытларах пулнӑ пулин те, Инди войскисем тӑшмана малалла кайма паман, ҫапӑҫура ӑна пысӑк сиен кӳнӗ. Виҫӗ кун хушшинчи ҫапӑҫура нимӗҫсем хӑйсен аллине юлнӑ мӗнпур пек вӑйсемпе пуринпе те усӑ курнӑ, авиацине те ҫапӑҫӑва кӗртнӗ, юлашкинчен вара, Англи империйӗн вӑйӗсем хирсе пынине тӳсеймесӗр, пӗтӗм фронт талккӑшӗпех чакма пуҫланӑ.

Англи авиацийӗ типӗри ҫар вӑйӗсене активлӑн пулӑшса пынӑ: тӑшманӑн транспорт колоннисем ҫине бомбӑсем пӑрахса аркатнӑ тата уйрӑмӑнах нимӗҫсен Эль-Мекилине пухӑнса тӑнӑ моторизованнӑй транспортне пысӑк сиен кӳнӗ. Англи самолечӗсен тепӗр ушкӑнӗ, тӑшманӑн Дерна хулинчен тинӗс хӗрринчи ҫулсемпе хӗвеланӑҫнелле каякан ҫар чаҫӗсем ҫине тапӑнса, вӗсене хытӑ аркатса тӑкнӑ.

—О—

Англипе Китай хушшинчи ҫыхӑну

ЛОНДОН, декабрӗн 19-мӗш. (ТАСС). Рейтер агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, Англин ютҫӗршыв ӗҫӗсен министрӗн заместительне Лоу господина общинӑсен палатинче ҫакӑн пек ыйту панӑ:—Китай пӗтӗмпех Англин союзникӗ пулса тӑрать-и? тенӗ. Лоу ҫапла каланӑ: «Премьер-министр эпир китаецсем ҫине пирӗн пӗрлехи ӗҫри союзниксем ҫине пӑхнӑ пек пӑхатпӑр тесе каларӗ ӗнтӗ. Союзниксем пӗр-пӗринпе консультаци тунӑ ҫӗрте Китай, паллах, хӑйӗн вырӑнне йышӑнса тӑрать».

Ҫав икӗ ҫӗршыв хушшинче формальнӑй союз пур-и? тесе ыйтнине хирӗҫ Лоу ҫапла тавӑрса каланӑ: ҫак ыйту тӗлӗшпе халь нимӗн та калаймастӑпха, тенӗ. Анчах та вара ҫапла хушса хунӑ: «Эпир хальхи вӑхӑтра тӗрӗссипе союзниксем пулса тӑратпӑр» тенӗ.

ҪӖРУЛМИ ВӐРЛӐХӖ ПИРКИ

Германи фашизмне хирӗҫ отечественнӑй аслӑ вӑрҫӑ туса пынӑ вӑхӑтра колхозсемпе совхозсем Совет Союзӗн апат-ҫимӗҫ тата чӗртавар ресурсӗсене вӑйлатма тӑрӑшаҫҫӗ. Апат-ҫимӗҫ продукчӗсен шутӗнче ҫӗрулми питех те пысӑк вырӑн йышӑнса тӑрать. Ҫавӑнпа ӗнтӗ 1942 ҫулта ҫӗрулми лартакан лаптӑксене аслӑлатасси тата ҫӗрулми тухӑҫлӑхне ӳстересси ҫине тивӗҫлипе ҫаврӑнса пӑхмалла.

Ҫӗрулми лартакан лаптӑксене колхозсемпе совхозсенче те, заводсемпе фабрикӑсен подсобнӑй хуҫалӑхӗсенче те тата рабочисемпе служащисен пахчисенче те аслӑлатмалла пулать.

Ҫӗрулми лартмалли лаптӑксене чылаях аслӑлатас тесен, вырӑнта ҫӗрулми вӑрлӑхӗ хатӗрленисӗр тата планпа пӑхнӑ лаптӑксене лартма вӑрлӑх уйӑрса хӑварнисӗр пуҫне ҫӗрулми пуҫӗсемпе те анлӑн усӑ курмалла.

Апата каякан ҫӗрулмисемпе те вӑрлӑх вырӑнне усӑ курма пулать. Ҫӗрулмине пӗҫерме хуппине шуратнӑ чухне кашни ҫӗрулми пуҫне тасатмасӑр касса илмелле. Касса илнӗ татӑк 5—15 грамм пулмалла. Пуриншӗн те паллӑ: ҫӗрулми пуҫӗнче шӑтса тухмалли куҫсем (папаксем) ытларах пулаҫҫӗ. Ҫӗрулмине чӑмӑрлах лартнӑ чухне вӑл, унӑн пуҫӗнчи куҫӗсенчен (папкисенчен) шӑтса тухнине сӑнама пулать. Иртнӗ ҫулсенче туса пӑхнӑ опытсем ҫакна кӑтартса пачӗҫ: ҫӗрулми пуҫӗсене яровизацилесе лартсан, вӗсем ҫӗрулмине чӑмӑрла лартнинчен начар мар шӑтса тухаҫҫӗ тата вӗсен тухӑҫлӑхӗ те начар мар пулать.

Продовольствине каякан кашни центнер ҫӗрулминчен, вӗсен пуҫӗсене касса 8—10 килограмм вӑрлӑх хатӗрлеме пулать.

Кун пек чухне ҫӗрулмин пуҫӗсене ҫеҫ касмалла, тепӗр пуҫне, ҫӗрулми аврипе тытӑнса тӑнӑ пуҫне касмалла мар. Мӗншӗн тесен ҫав вырӑнта куҫсем питех те сахал пулаҫҫӗ.

Ҫӗрулми пуҫӗсене 15 грамран мала касмалла мар, мӗншӗн тесен ытларах каснӑ чухне продовольствие каякан ҫӗрулмин хисепӗ чакать. Ҫавнашкалах ытлашши пӗчӗк, 5 грамран кая та касма кирлӗ мар. Ҫакӑн пек пӗчӗк каснӑ чухне, вӗсем типеҫҫӗ те лартма начар пулаҫҫӗ. 150—200 грамм туртакан ҫӗрулмин пуҫӗсене 15 грамм таран касма юрать. 100 грамм туртакан ҫӗрулмин пуҫне 5—10 грамм касмалла.

Ҫӗрулми пуҫӗсене каснӑ чухне ҫӗрулми сывӑ пулнине сӑнамалла. Чирлӗ ҫӗрулмисен пуҫӗсене касма кирлӗ мар. Каснӑ ҫӗрулми пуҫӗсене чирсем лекесрен сыхласа тӑмалла. Ҫавӑнпа вӗсене ӑшӑ вырӑнта нумай вӑхӑт хушши усрама юрамасть, каснӑ хыҫҫӑнах сивӗрех ҫуртйӗре илсе тухса хумалла. Ҫав ҫуртра 1—5 градус ӑшӑ пулмалла. Анчах ҫакӑн пек ҫуртра та ҫӗрулми пуҫӗсене нумай вӑхӑт хушши усрама кирлӗ мар. Кашни кун е икӗ кунтан ҫӗрулми пуҫӗсене ҫӗрулми усрамалли вырӑна, подвала е тӗпсакайне куҫармалла, вӗсенче 1—2 градус ӑшӑ пулмалла.

Ҫӗрулмисене усрамалли вырӑна куҫарнӑ чухне каснӑ ҫӗрулми пуҫӗсене тепӗр хут тӗрӗслесе тухмалла, чирлӗ е ҫӗрме пуҫланисене уйӑрса илмелле.

Йӗпенмен, типсе шанман ҫӗрулми пуҫӗсене пӑхса усрама ҫӑмӑлтарах. Ҫӗрулми пуҫӗсене каснӑ хыҫҫӑн вӗсене хранилищесенче ҫӳхе сийпе, 10—15 сантиметр хулӑмӗшӗнчен мала мар сийпе, сарса пӑрахмалла. Ҫавӑн пек чухне ҫӗрулми пуҫӗсем тата каснӑ вырӑнсем йӗпенмеҫҫӗ.

Ҫӗрулми пуҫӗсене ун ӑшӗнчи шыв типсе ҫитсе шанма тытӑниччен типӗтме юрамасть. Сивӗрех ҫуртра ҫӗрулми пуҫӗсем пӗр-пӗринпе ҫыпҫӑнми пуличчен кӑна типӗтес пулать. Ҫак ӗҫе ӑшӑ ҫуртра ирттерме юрамасть, мӗншӗн тесен ӑшӑ ҫуртра каснӑ ҫӗрулми пуҫӗсем типсе шанма, вӗсене тӗрлӗрен чирсем лекме пултараҫҫӗ. Ҫӳлте асӑннӑ пек типсе ҫитиччен вӗсене 10—15 сантиметр хулӑмӗш сийпе сарса пӑрахса, вунӑ кун хушши тытмалла, пурте пӗр вӑхӑтра типсе ҫитчӗр тесе темиҫе хутчен те пӑтратса тӑмалла. Ҫавӑн хыҫҫӑн вара вӗсене пӗр ҫӗре пуҫтарса хранилищӗсенче хулӑмрах сийпе 40 сантиметр хулӑмӗш таран (20—25 сантимер хулӑмӗш пулни авантарах) купаласа усрамалла. Анчах ҫӗрулми пуҫӗсен купи ӑшӗнчи температура 3 градус ӑшӑран мала мар, 1 градусран кая мар пулмалла.

Ҫӗрулми пуҫӗсене усранӑ чухне вӗсене тӗрӗслесех тӑмалла. Хранилищери температура яланах пӗр пек 1—2 градус ӑшӑ пулмалла. Уйрӑм касӑксем ҫӗрме пуҫланине палӑртсан, мӗнпур ҫӗрулми пуҫӗсене тӗрӗслесе тухмалла та ҫӗрме пуҫланисене уйӑрмалла, сивӗ кӗртмелле, анчах шӑнтмалла мар.

Каснӑ ҫӗрулми пуҫӗсене лайӑх пӑхса усрамалли условисенчен пӗри вӑл—хранилищесенче температура пӗр пек тӑни, час-часах таса сывлӑш кӗртсе уҫӑлтарни пулать. Ҫӗрулми пуҫӗсен куписенче температурӑна 1—3 градус ӑшӑ тытса тӑни аван. Эрнере пӗр хутчен ҫӗрулми пуҫӗсене йывӑҫ кӗреҫепе пӑтратмалла. Ҫавӑн пек чухне ҫӗрулми сийӗсем хушшине сывлӑш йӗркеллӗ кӗрсе тӑракан пулать. Температурӑна чакарнӑ чухне те ҫӗрулми пуҫӗсем 5—6 процент ҫӗрнӗ пулсан, вара ҫав купари ҫӗрулмине, ҫӗрулмисене усракан ҫуртрах, формалин шӗвекӗ тултарнӑ савӑт-сапа ҫине чиксе 2—3 минут хушши тытса тӑмалла. Формалин шӗвекӗ 0,2 процентли пулмалла (40 процентлӑ формалинӑн пӗр пайне 200 пай шыв илсе хутшӑнтармалла). Формалин шӗвекӗнчен кӑларсан чирсем пӗтчӗр тесе пӗрер-икшер центнер купасем туса 2 — 3 сехет хушши брезентпа е урӑх япаласемпе витсе вырттармалла. 2—3 сехет иртнӗ хыҫҫӑн ҫӗрулми пуҫӗсене витнӗ брезента е урӑх япаласене илмелле, ҫӗрулми куписене сапаласа 10 сантиметр хулӑмӗш сийпе темиҫе кун хушши ҫаплипех вырттармалла. Ҫӗрулми пуҫӗсем типсе ҫитиччен кашни кунах вӗсене 2—3 хутчен пӑтратса тӑрас пулать. Ҫавӑн хыҫҫӑн вара вӗсене хулӑмрах сийсемпе те усрама юрать.

Ҫуркунне, лартас умӗн, ҫӗрулми пуҫӗсене яровизацилемелле.

Хӗлӗн иккӗмӗш пайӗнче каснӑ ҫӗрулми пуҫӗсене хранилищесенче пӗр сий хӑйӑр сапса, тепӗр сий ҫӗрулми пуҫӗсене хурса, мӗн ҫуркунне пуличченех усрамалла.

Ҫӗрулми пуҫӗсене хӑвӑрт тата тӗрӗс касма, ҫавнашкалах чирлӗ ҫӗрулмисене сыввисенчен уйӑрса илме пӗлме хӑнӑхни кирлӗ. Ҫавӑнпа та пысӑк столовӑйсен кухнисенче ҫӗрулми пуҫӗсене касма ятарласа 1—2 ҫын уйӑрмалла, ыттисен вара ҫӗрулми хуппине тасатмалла.

Продовольствие каякан ҫӗрулми пуҫӗсене каснӑ хыҫҫӑн нумай вӑхӑт хушши ӑшӑ ҫуртра вырттарсан каснӑ вырӑнӗ кушма пултарать. Ҫавӑнпа ҫӗрулми пуҫӗсене апат пӗҫериччен темиҫе кун малтан касса хумалла мар. Ниепле те май килмен, хаяр сивӗсем тӑнӑ чухне кӑна ҫӗрулми пуҫӗсене 3—5 кун малтан касма юрать.

Килти условисенче апат пӗҫернӗ ҫӗре ҫӗрулми нумай каймасть, ҫавӑнпа ҫӗрулми пуҫӗсем те кунсерен сахал пухӑнаҫҫӗ. Анчах вӗсене те ӑшӑ ҫуртра нумай вӑхӑт хушши тытма юрамасть. Пӗр-пӗр сивӗрех вырӑна ещӗк е корзинка лартмалла, каснӑ ҫӗрулми пуҫӗсене ҫав ещӗкпе корзинкӑна пухса пымалла.

Ҫӗрулми пуҫӗсене кашни кунах куҫарма май килмен чухне, вӗсене вӑхӑтлӑха пӳлӗмрен сивӗрех ҫуртйӗре кӑларса хумалла. Пухӑнса пынӑ май, кашни 5—10 кунтан подвала е тӗпсакайне куҫармалла.

Ҫакна ҫирӗп асра тытмалла: ҫӗрулми пуҫӗсене касса вӑрлӑх хатӗрлени планпа пӑхнӑ лаптӑксене лартса хӑварма ҫӗрулми вӑрлӑхӗ хатӗрлесе, сыхласа усрас ӗҫе пӗртте чакармалла мар. Ҫӗрулми пуҫӗсене касса хатӗрленӗ вӑрлӑхпа колхозсемпе совхозсенче, подсобнӑй хуҫалӑхсенче тата рабочисемпе служащисен пахчисенче ҫӗрулми лартмалли лаптӑксене аслӑлатнӑ ҫӗрте усӑ курмалла. 1942 ҫулта хуласем тата халӑх пурӑнакан ытти пунктсем таврашӗнче ытларах ҫӗрулми лартса хӑвармалла.

Тӗрӗс касса хатӗрленӗ тата хӗл вӑхӑтӗнче лайӑх пӑхса усранӑ, ҫавнашкалах лартас умӗн яровизациленӗ (12—15 градус ӑшӑ тата ҫутӑ вырӑнта 10—15 кун хушши тытса тӑни) ҫӗрулми пуҫӗсем пысӑк тухӑҫ парасси пирки нимӗн те иккӗленмелли ҫук. Ҫӗрулми пуҫӗсене касса хатӗрленӗ вӑрлӑхпа ҫӗрулми лартмалли лаптӑксене чылаях аслӑлатма пулать.

Ялсемпе хуласенче ҫӗрулми пуҫӗсене касса, сыхласа усрас тӗлӗшпе комсомол организацийӗсем, ҫавнашкалах шкул ачисемпе пионерсем пысӑк пулӑшу пама пултараҫҫӗ.

1942 ҫулта пысӑк тухӑҫлӑ ҫӗрулми туса илессишӗн тата ҫӗрулми лартмалли лаптӑксене аслӑлатассишӗн кӗрешни—пирӗн ҫӗршывӑн апат-ҫимӗҫ тата чӗртавар ресурсӗсемшӗн кӗрешни пулать. Ҫакӑ вара урса кайнӑ захватчиксене, нимӗҫ фашизмне—гитлеризма ҫӗмӗрсе тӑкма тӑван ҫӗршыва тата геройла Хӗрлӗ Ҫара пулӑшни пулать.

Академик Т. Д. ЛЫСЕНКО.

Ответлӑ редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСӖ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторӑн — 0—67, редактор заместителӗн — 3—97, редакци секретарӗн — 4—40, пропаганда пайӗн — 4—97, парти пурнӑҫ пайӗн — 7—97, ялхуҫалӑхӗпе промышленность пайӗсен — 6—88, ҫырусемпе рабселькорсен пайӗн — 2—30, дежурнӑйӑн — 6—23, «Ленин ҫулӗпе» журналӑн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 7445 Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР. Заказ № 651. Ф 6. 58 x 84 п. л.